

บทที่ 5

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

จากบทที่ 3 และบทที่ 4 ทำให้เราได้ทราบแล้วว่า เป้าประสงค์ของขบวนการพูโลคือ การแบ่งแยกดินแดนเพื่อเป็นรัฐอิสระโดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองตั้งแต่เริ่มก่อตั้งขบวนการจนถึงปัจจุบันไม่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือยึดถือระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยยึดหลักกฎหมายอิสลาม และมีประธานาธิบดีเป็นประมุข แต่อย่างไรก็ตาม การยึดมั่นในแนวอุดมการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ของสมาชิกขบวนการพูโลยังมีระดับความเข้มข้นเหมือนเดิมหรือไม่ ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่สนับสนุนทำให้เกิดอุดมการณ์เช่นนี้ได้แปรเปลี่ยนไปหรือไม่ และกระทบต่อแนวอุดมการณ์นี้หรือไม่ อย่างไร นอกจากนี้มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างหรือทางด้านยุทธศาสตร์หรือไม่อย่างไร จะได้อธิบายในบทนี้ต่อไป

ยุทธศาสตร์หรือแนวความคิด แนวนโยบายของขบวนการพูโล ในการต่อสู้ให้ได้ตามเป้าหมายหรือตามแนวทางแห่งอุดมการณ์รัฐอิสลามนั้น ตลอดเวลา 20 กว่าปี ได้มีการปรับเปลี่ยนทั้งในด้านโครงสร้างและการจัดการบริหาร และด้านยุทธศาสตร์การต่อสู้ กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและการจัดการบริหารขององค์กร (รวมทั้งผู้นำ) โดย สรุปลงแล้วมีถึง 4 ครั้งใหญ่ ดังนี้

ครั้งที่ 1 เปลี่ยนแปลงจากโครงสร้างการบริหารจากระบบเลขาธิการ เป็นระบบสภาชี้นำการปฏิบัติ เมื่อปี 2528

ครั้งที่ 2 การจัดตั้งสภากองบัญชาการพูโล เมื่อปี พ.ศ. 2532 ขึ้นอีกกลุ่มหนึ่งโดยไม่ขึ้นกับสภาชี้นำพูโลอีกต่อไป

ครั้งที่ 3 การแยกตัวของกลุ่มพูโลใหม่และพูโลเก่า เมื่อ พ.ศ. 2533 โดยกลุ่มพูโลใหม่ ใช้ธรรมนูญใหม่ปี พ.ศ. 2533 (สภาองค์การนำพูโล) ส่วนกลุ่มพูโลเก่า ใช้ธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2511 และมีสภากองบัญชาการพูโลเป็นกองกำลัง

ครั้งที่ 4 การแยกตัวจัดโครงสร้างใหม่ของกลุ่มพูโลใหม่ แยกย่อยออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหะยีบือโด และกลุ่มนายอารัง มูเต็ง (กลุ่มอาบูฮุสซัยน) เมื่อปี พ.ศ. 2538 ทั้งสองกลุ่มไม่ขึ้นต่อกัน

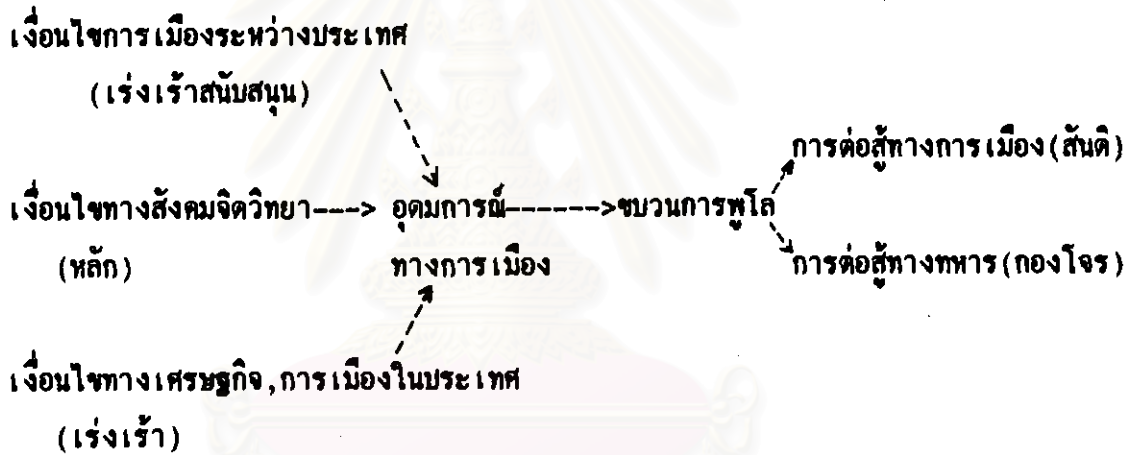
ส่วนด้านนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการต่อสู้ที่ปรากฏในธรรมนูญขบวนการพูโลทุกฉบับยังคงมีนโยบายในการต่อสู้โดยยุทธศาสตร์ยึดเยื้อ ซึ่งดำเนินทั้งทางการเมืองและการทหารไม่เปลี่ยนแปลง แต่จะให้น้ำหนักหรือเน้นการปฏิบัติที่ต่างกัน กล่าวคือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 - 2518 ขบวนการพูโลเน้นการยุทธศาสตร์ทางการเมืองเป็นหลัก โดยการจัดตั้งองค์การ รวบรวมสมาชิก และแนวร่วมเป็นหลัก ส่วนปี พ.ศ. 2518-2523 ขบวนการพูโลได้รุกทางการเมืองต่อฝ่ายรัฐบาลและใช้ยุทธศาสตร์ทางการเมือง (ใช้กำลังต่อต้านเจ้าต่อรองรัฐบาล) อย่างต่อเนื่องและได้ผล ต่อมาตั้งแต่ปี 2523-2529 เป็นต้นมาการต่อสู้โดยกองกำลังหรือการใช้ความรุนแรงได้ลดน้อยลง ขบวนการพูโลได้กลับไปใช้ยุทธศาสตร์ทางการเมืองในการต่อสู้ ฝ่ายรัฐบาลได้ใช้นโยบายรุกทางการเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 มาโดยตลอดถึงปัจจุบัน (คำสั่งนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 66/2523) ซึ่งได้ผลทำให้ขบวนการพูโลต้องกลับไปตั้งรับทางยุทธศาสตร์และใช้การเมืองระหว่างประเทศในการต่อสู้เพื่อความอยู่รอด อย่างไรก็ตาม สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่มีการปฏิบัติการรุนแรงขึ้นอีกในช่วงปลายปี 2530-2535 สาเหตุสำคัญน่าจะมาจาก ความพยายามในการรวมตัวกันของ ชก. ให้เป็นเอกภาพ เนื่องจากการกดดันจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนที่ต้องการให้ ชก. เป็นกลุ่มเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำของขบวนการพูโล ที่มีแนวความคิดใช้ความรุนแรง และสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธกับชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่มีสูงชัน โดยเฉพาะปัญหาการเรียกร้องร่างกาย ชุดคลุมศีรษะ (ฮิญาบ) ของนักศึกษาวิทยาลัยครูยะลาที่ผ่านมา ซึ่งมีกลุ่มมุสลิมหัวก้าวหน้าภายใต้การชี้นำของอิหร่าน ได้เคลื่อนไหวขยายความขัดแย้ง สภาหวังกล่าวเอื้ออำนวยต่อการเคลื่อนไหวของขบวนการพูโลในการสร้างสถานการณ์รุนแรงให้ทวียิ่งขึ้น เพื่อขยายความแตกแยกให้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้การใช้กำลังของขบวนการพูโลยังไม่เป็นที่ยอมรับหรือได้รับการสนับสนุนจากประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่าที่ควร ทั้งยังประสบกับปัญหาการกดดันจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาล จึงทำให้การปฏิบัติของขบวนการกลับไปเป็นขั้นตอนแรกของการต่อสู้คือขั้นตอนเมืองกันทางยุทธศาสตร์ การดำเนินการของขบวนการจึงกลับมาเน้นแนวทางการเมืองใหม่เป็นขั้นของการช่วงชิงประชาชน โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ที่ล่อหลมในทางสังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ และการเมืองที่มีต่อประชาชนชาวมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มาเป็นเงื่อนไขในการดำเนินการต่อสู้เช่นอดีตอีกครั้ง ประกอบกับการสนับสนุนจาก

ต่างประเทศที่ให้กับขบวนการยังคงมีอยู่ จึงทำให้การต่อสู้ทางการเมือง โดยการปลุก
ระดมทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองและการจัดตั้งกลุ่มมวลชน แนวร่วมยังคงมีและพยายาม
ที่เห็นสถานการณ์ที่ตกต่ำให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น เงื่อนไขซึ่งเป็นปัจจัยต่างๆ ที่ยังคงให้การต่อสู้ของ
ขบวนการทุลมิอยู่แสดงได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 24

เงื่อนไขและแนวการต่อสู้ขบวนการทุลมิ

เงื่อนไขทางสังคมจิตวิทยาซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ประกอบด้วยปัจจัยทางด้านสังคม-
วิทยา(sociological) และทางด้านจิตวิทยา(psychological) ที่ผสมผสานกันอย่างมี
เอกภาพในอุดมการณ์ทำให้เกิดแบบแผนและหลักการของมวลชนขึ้น เงื่อนไขนี้ถือว่าเป็นหลัก
ที่มีพลังอำนาจมากที่สุดในการก่อให้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนทุลมิ พลังอำนาจนั้นขึ้นอยู่กับ
ประชากร การจูงใจ และวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม,
ครอบครัว, ศาสนา, การศึกษา, ชนกลุ่มน้อย, สาธารณสุข, มาตรฐานการครองชีพ,
ขวัญและลักษณะประจำชาติ, ภาวะผู้นำ และดินที่อยู่อาศัย เป็นต้น และเงื่อนไขทางสังคม

-จิตวิทยานี้ เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ขบวนการฟูโลขยายตัวมากขึ้นหรือลดบทบาทลงไป บทเรียนในประเทศเวียดนามเป็นเครื่องสอนให้รู้ว่า หลังอำนาจทางสังคมจิตวิทยาเป็นตัวแปรสำคัญของสงครามปฏิวัติ อเมริกาแม้จะมีกำลังรบในด้านอาวุธยุทธโศภกรณ์ที่ทันสมัยเหนือกว่าเวียดนามทุกด้านก็ตาม แต่ด้วยตัวแปรของเงื่อนไขที่ปลูกเร้าให้รักชาติร่วมต่อสู้ของชาวเวียดนามทำให้อเมริกาต้องแพ้อย่างสิ้นเชิง นักยุทธศาสตร์ชาวอเมริกาได้กำหนดหลักนิยมในการสงครามขึ้นหลังจากได้รับบทเรียนนี้เรียกว่า "ไวเบอร์เกอร์ ดอกทรีน" ระบุว่า ถ้าจะให้อเมริกาเข้าทำสงครามที่ใดก็ตาม จะต้องได้รับการสนับสนุนจากประชาชนก่อน และจะให้กำลังทหารเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในระยะหลังที่ทหารอเมริกาเข้าทำสงครามหรือเข้ารักษาความสงบไม่ว่าจะเป็นกรณีสงครามอ่าวเบอริ์เซีย หรือบอสเนียก็ตาม ประธานาธิบดีสหรัฐจะต้องรองอนกว่าแน่ใจว่าประชาชนได้ตัดสินใจสนับสนุนแนวทางนี้แล้วเท่านั้น เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดปัญหาเช่นเดียวกับสงครามเวียดนาม(ปัญหาเชื้อชาติ)อีก

นอกจากโดยตัวสภาพทางด้านสังคมจิตวิทยาที่เป็นเงื่อนไขตัวแปรสำคัญแล้ว ยังมีเงื่อนไขเสริมอันเป็นตัวเร่งเร้าอีกได้แก่ เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองในประเทศ อันได้แก่ ความยากจน และการมีความรู้สึกไม่ได้รับอิสระเสรีภาพในการปกครอง ซึ่งสภาพที่ย่อมเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ตลอดเวลาของการพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมาทั้งยังไม่สามารถแก้ไขเงื่อนไขเสริมเหล่านี้ได้ การดำเนินการด้านการเมืองภายในของไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมหรือไม่เป็นธรรมทางสังคม ยังปรากฏอยู่อย่างชัดเจนไม่เปลี่ยนแปลง แม้สถานการณ์ทางการเมืองได้เปิดกว้างให้ ประชาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับ แต่จากการมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ไม่ได้ทำให้สังคมทั่วๆ ไปในชนบทดีขึ้นตามความคาดหวัง ประกอบกับ การพัฒนาเศรษฐกิจที่รวดเร็วของไทย ทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบชาวสวนและผู้ใช้แรงงานที่ยากจน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างคนรวยและคนจนห่างมากขึ้นเรื่อยๆ เหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่เร่งเร้าเงื่อนไขหลักได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรอบปี 2538 ที่ผ่านมามาเลเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านมีดินแดนติดต่อกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจอย่างสูงยิ่ง¹ อีกทั้งมาเลเซียยัง

¹ ในปี 2538 ที่ผ่านมามีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของมาเลเซียและรายได้ประชากรต่อหัวต่อปีสูงกว่าประเทศไทยดูรายละเอียดในเอเชียวิค ฉบับมกราคม 2539

มีนโยบายให้สิทธิพิเศษต่างๆ ของคนเชื้อชาติมลายูมากกว่าเชื้อชาติอื่นๆ ที่อยู่มาเลเซียที่เรียกว่านโยบาย "ภูมิบุตร" ตั้งแต่ 13 สิงหาคม 2500 หลังจากที่ประเทศมาลายู(มาเลเซีย)ได้รับเอกราชและประกาศใช้รัฐธรรมนูญสำหรับรัฐมาลายู พ.ศ. 2500 ถึงปัจจุบันซึ่งให้สิทธิชาวมาลายูหลายประการ เช่น สงวนที่ดินบางส่วนให้ราษฎรมาเลเซีย สงวนตำแหน่งข้าราชการให้ชาวมาเลเซีย จำกัดโควตาดำรงกิจการต่างประเทศให้เฉพาะชาวมาเลเซีย และจำกัดโควตาดำรงการมีสิทธิรับทุนเรียนให้ชาวมาเลเซีย เป็นต้น

ดังนั้น จึงเกิดการเปรียบเทียบในความเป็นอยู่ระหว่างประชาชนไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายมาลายูกับประชาชนมาเลเซียเชื้อสายเดียวกันขึ้น โดยชาวไทยเชื้อสายมาลายูไม่ได้อภิสิทธิ์ทางเชื้อชาติจากรัฐบาลไทยแต่อย่างใด แต่กลับมีความรู้สึกเสียเปรียบในการเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศไทย ทั้งๆ ที่ประชาชนมาลายูมุสลิมนี้เป็นชนกลุ่มใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ประมาณ 80 %) ความรู้สึกไม่รักชาติไทย ไม่นิยมในความเป็นไทยหรือศรัทธาต่อรัฐบาลไทย นี้รุนแรงขึ้นส่งผลทำให้หลังอำนาจทางสังคมจิตวิทยาของขบวนการพูโลมีมากขึ้นเรื่อยๆ จากการสำรวจความคิดเห็นของชาวมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วพบว่า หากให้เลือกแล้วชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามต้องการเป็นรัฐอิสระหรือไม่ก็เป็นรัฐหนึ่งของประเทศมาเลเซียซึ่งสามารถมีการปกครองเป็นของตนเองได้(รัฐบาลท้องถิ่น) มากกว่าที่จะเป็นคนไทย

ประกอบกับยุทธศาสตร์การเมืองของชาติเพื่อนบ้านซึ่งได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ยังไม่แน่วว่ามีนโยบายลับๆ ในการบ่อนทำลายความมั่นคงของไทย โดยการสนับสนุนขบวนการแบ่งแยกดินแดนต่างๆ อยู่หรือไม่จะเห็นได้จากการให้สัญชาติชาวไทยเชื้อสายมาลายูเป็นประชาชนมาเลเซีย(คนสองสัญชาติ) ในรัฐกลันตัน เป็นต้น และยอมรับให้ขบวนการก่อการร้ายพูโลและขบวนการแบ่งแยกดินแดนอื่นๆ ตั้งสำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขาขึ้นมาหลายในหลายรัฐของประเทศมาเลเซีย และกลุ่มผู้นำของขบวนการพูโลยังคงเคลื่อนไหวติดต่อขอรับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่มาเลเซียมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้จากการ มีค่ายฝึกทางทหาร และทหารมาเลเซียฝึกการรบให้ขบวนการโจรก่อการร้ายพูโล หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเลเซียปล่อยตัวสมาชิกพูโลที่มีบัตรไม่ดำเนินการกรณีเข้าเมืองโดยไม่ถูกต้อง เป็นต้น

เงื่อนไขหลักและที่เสริมที่กล่าวมาเป็นเงื่อนไขประกอบกันแต่ เงื่อนไขท้ายที่สุดนี้ถือว่าเป็นตัวเร่งเร้าที่สำคัญและมีแนวโน้มเด่นชัดยิ่งขึ้นและยังเป็นเงื่อนไขที่แก้อายากที่สุด

กล่าวคือ ถึงแม้รัฐบาลไทยได้แก้ไขเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครองในประเทศ ให้หมดไปแล้วก็ตาม หากเงื่อนไขการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือของประเทศมาเลเซียและประเทศอื่นๆ ยังคงมีอยู่ ขบวนการพูโลก็ยังคงมีอยู่ตราดที่ยังช่วยเหลือสนับสนุนเช่นกัน จากข้อมูลทางข่าวกรองของทหารหรือสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือข้อมูลจากการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้ยืนยันตรงกันว่า การก่อการร้ายหรือการก่อวินาศกรรมหรือการจู่โจมตีเจ้าหน้าที่รัฐของสมาชิกขบวนการพูโล ได้ดำเนินการสังหาร วางแผน และเตรียมการในประเทศมาเลเซียแทบทั้งสิ้น โดยปราศจากการจัดวางหรือยับยั้งจากเจ้าหน้าที่ประเทศมาเลเซียแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่การดำเนินการของขบวนการพูโลนั้นเข้าข่ายผิดกฎหมายของประเทศมาเลเซียเหมือนกัน และหลังจากที่ขบวนการพูโลได้ปฏิบัติการก่อการร้ายในประเทศไทยสำเร็จแล้ว ก็จะมีหลบหนีไปซ่อนตัวที่ประเทศมาเลเซียอีกเช่นกัน จึงเป็นการยากสำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาลในการที่จะไปป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายให้หมดสิ้นไปได้

จากที่กล่าวมา เป็นเงื่อนไขและแนวทางการต่อสู้ของขบวนการพูโล ซึ่งขบวนการพูโลเรียกแนวทางการต่อสู้เช่นนี้ว่า สงครามปลดปล่อย โดยอธิบายความหมายไว้ว่า "สงครามการปลดปล่อยใช้สำหรับประชาชน หรือเชื้อชาติๆ หนึ่งที่ถูกกดขี่โดยอำนาจอย่างอื่นที่เข้าครอบครองแผ่นดิน หรือสงครามซึ่งเกิดขึ้นโดยประชาชนที่ถูกกดขี่ ต่อต้านผู้ปกครองที่ทารุณ หรือเผด็จการ" ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ เมื่อประชาชนของชาติหนึ่งๆ ร่วมมือกันจับอาวุธต่อสู้ นอกเหนือจากนั้นปฏิบัติการที่เกี่ยวกับเรื่องอย่างเช่น สร้างจิตสำนึกในด้านศาสนา การเมือง และจัดตั้งองค์การแห่งการปลดปล่อยทั่วมาดุมุม พร้อมทั้งสร้างความสัมพันธ์กับนานาชาติ และเพื่อให้ลักษณะองค์ประกอบของสงครามปลดปล่อยดังกล่าวชัดเจนขึ้นขบวนการพูโลจะเรียกประเทศไทยว่า จักรวรรดินิยมไทย^๒ ทั้งนี้ เพื่อสอดคล้องกับความหมายอันเป็นสากล ตัวอย่างที่มีให้เห็นก่อนนั้นได้แก่ การที่ประเทศจีนและเวียดนาม ได้ขับไล่ญี่ปุ่นหรือ

^๒ หนังสือคู่มือการต่อสู้ของขบวนการพูโลยึดได้จากฐานค้ายนายพะยี่สะมะแอ ทำน้ำที่บ้านบราเอ็ง หมู่ที่ ๒ ต.บะรีโอบอก อ.ระแงะ จ.นราธิวาส เมื่อ 15 พ.ย. 2523 ข้อ 1 วรรค 1 และวรรค 2.

อเมริกาไม่ให้มีอิทธิพลในประเทศของตนอีกในสงครามปฏิวัติของทั้งสองประเทศ โดยกล่าวว่าญี่ปุ่นและฝรั่งเศสก็คือ จักรวรรดินิยม ที่ล่าเมืองขึ้นตัว นี้เอง

ดังนั้น ในส่วนต่อไปนี้จะจะได้วิเคราะห์รายละเอียดแต่ละปัจจัยสำคัญที่เป็นเงื่อนไขในการต่อสู้แย่งชิงประชาชนซึ่งหมายถึงชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อเป็นแนวร่วม ยุทธวิธีทั้งทางสันติเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทั้งองค์การและแกนนำ และยุทธวิธีทางทหาร ในยุทธศาสตร์ยึดเยื้อของขบวนการพูโลที่ดำเนินการมาถึงปัจจุบันนี้

ปัจจัยด้านการเมืองระหว่างประเทศ

รัฐหนึ่งรัฐใดหากถูกอีกรัฐหนึ่งส่งเสริมหรือสนับสนุนขบวนการต่อต้านรัฐบาลของรัฐนั้นๆ ย่อมถือได้ว่าเป็นการแทรกแซงกิจการภายในประเทศของรัฐนั้น การกระทำดังกล่าว นอกจากจะเป็นการกระทำผิดต่อกฎหมายของรัฐนั้นแล้ว ยังผิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศอีกด้วย

จากหลักฐานต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ได้ตรวจพบและพิสูจน์ทราบพบว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับผลกระทบจากความเคลื่อนไหวของประเทศมุสลิมบางประเทศ และองค์การมุสลิมระหว่างประเทศที่เคยมีบทบาทให้ความช่วยเหลือแก่ขบวนการโจรก่อการร้ายทั้งทางด้านการเงิน อาวุธ การฝึกอบรมรวมทั้งด้านการเมืองระหว่างประเทศเพื่อยกระดับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นปัญหาระหว่างประเทศ ซึ่งพอจะจำแนกเพื่อวิเคราะห์เป็นสองส่วนคือ ในส่วนของประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้เนื่องจากขบวนการพูโลมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทั้งทางตรงและทางอ้อมกับมาเลเซีย โดยเฉพาะเป็นแหล่งพักพิง และเป็นฐานการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในหลายๆ ด้าน อันจะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญเพื่อให้เห็นภาพการเชื่อมโยงหรือเกื้อกูลต่อการดำเนินการและการดำรงอยู่ของขบวนการพูโล การวิเคราะห์ในส่วนนี้ได้พยายามแยกประเด็นในด้านต่างๆ แต่มีอยู่หลายด้านที่มีส่วนสัมพันธ์กันจนแยกไม่ออก และข้อมูลที่มีอยู่อาจไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรจึงอาจมีส่วนผิดพลาด การวิเคราะห์จึงเป็นการมองจากปัญหาพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่ และข่าวสารที่ปรากฏในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา อีกส่วนหนึ่งก็จะเป็นประเทศอื่นๆ องค์การและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ประเทศมาเลเซีย ประเทศนี้เป็นประเทศที่มีชายแดนติดกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย มีความสัมพันธ์ทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจกับประเทศไทย

ในระดับที่ดี โดยเฉพาะการเป็นสมาชิกอาเซียนด้วยกัน อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายทางการเมือง และเศรษฐกิจของรัฐบาลมาเลเซีย มีลักษณะเป็นคู่แข่งกับประเทศไทย โดยเฉพาะมาเลเซีย ตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรม ในการดำเนินความสัมพันธ์กับมาเลเซีย ประเทศไทยต้องใช้ความระมัดระวังและความอดกลั้น เนื่องจากประเทศทั้งสอง ยังมีปัญหาระหว่างกันหลายประการในพื้นที่บริเวณชาย ไม่เฉพาะปัญหาด้านการขบวนการโจรก่อการร้ายเท่านั้น ยังมีปัญหาอื่นๆ อีกได้แก่ ปัญหาเส้นเขตแดนทางบกและทางทะเล ปัญหาประมง ปัญหาบุคคลสองสัญชาติ ปัญหาการลักลอบค้าและสินค้าผ่านแดน ปัญหายาเสพติดและปัญหาเคลื่อนสัญชาติโทรทัศน์รวมทวนบริเวณชายแดน อีก เป็นต้น³

ในส่วนของการสนับสนุนขบวนการฟูโลหรือโจรก่อการร้ายอื่นๆ คนไทยยังคงมีความรู้สึกที่ มาเลเซียให้การสนับสนุนอยู่ เนื่องจากมีข่าวสารปรากฏตลอดมาว่า มีการให้ที่พักพิงแก่กลุ่ม ขก. โดยเฉพาะระดับนำ⁴ การสนับสนุนด้านการเงิน อาวุธ และการฝึกอบรมการใช้อาวุธ โดยเฉพาะในบางรัฐของมาเลเซียที่มีเขตแดนติดต่อกับไทย รัฐบาลมาเลเซียปฏิเสธว่า มิได้ให้การสนับสนุน ขก. แต่อาจมีบุคคลมาเลเซียบางคน และพรรคการเมืองของมาเลเซียบางพรรคให้การสนับสนุน⁵ โดยรัฐบาลมาเลเซียมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย และแจ้งว่า หากมีหลักฐานประการใด ขอให้แจ้งมาเลเซีย เพื่อดำเนินการให้ต่อไป อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมาเลเซียได้ช่วยเหลือประเทศไทย ในการจัดขวางมิให้ ขก. หนียก ประเด็นปัญหาชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมองค์การอิสลามต่างๆ หลายครั้ง ทำให้ปัญหาชาวไทยที่นับถือศาสนา

³ สาระ วงศ์สวัสดิ์, "ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้," (วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยการทัชชก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2538), หน้า 112.

⁴ นายหะยีสะมะแอ ทำน้ำ จากการข่าวกรองพบว่า ปัจจุบันได้เปิดกิจการร้านขายอาหารที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี

⁵ พรรคที่ให้การสนับสนุนขบวนการฟูโลอย่างออกหน้าออกตา คือ พรรคมาส ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านของรัฐบาลมาเลเซีย (พรรคอัมโน) แต่เป็นพรรคที่บริหารรัฐกลันตันและซารันบาห์

อิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ได้มีการยกระดับความสำคัญ และยังคงถือว่าเป็นปัญหาภายในของประเทศไทยที่รัฐบาลไทยดำเนินการแก้ไขกันเองได้อยู่

หากจะวิเคราะห์ในรายละเอียดแล้วพบว่า ความสัมพันธ์ของปัจจัย การให้การสนับสนุนระหว่างมาเลเซียกับขบวนการพูโล อาจแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนแรก เป็นเรื่องของรัฐบาลท้องถิ่น โดยเฉพาะรัฐกลันตัน และเจ้าหน้าที่บางคนกับประชาชนในรัฐนี้ ซึ่งเป็นรัฐที่เคร่งศาสนาคล้ายกับภาคใต้ของไทย

นอกจากนี้ ยังต้องการเชิดชูบทบาทของสุลต่านในฐานะประมุขของรัฐ ความต้องการดังกล่าวสัมพันธ์สอดคล้องกับความรู้สึกของสมาชิกระดับนำของขบวนการพูโล ที่ต้องการแบ่งแยกดินแดน ดังนั้น การสนับสนุนทางด้านขวัญกำลังใจ การเมือง การให้ที่พักพิง การช่วยเหลืออนุเคราะห์ที่ต่อพี่น้องมุสลิมที่เข้าไปเพื่ออยู่อาศัย หรือเพื่อหลบหนี ทั้งที่มีความผิด หรือมีความรู้สึกต่อฝ่ายไทยในทางลบ จึงได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากมาเลเซีย นอกจากนี้ การที่พรรคมาส ซิงมีนโยบายให้ความช่วยเหลือมาตลอด ได้เป็นผู้บริหารรัฐกลันตัน จึงเอื้ออำนวยให้ขบวนการพูโล รวมทั้งขบวนการอื่นๆ หวังพึ่งการสนับสนุนมากขึ้น

ส่วนที่สอง เป็นเรื่องของฝ่ายทหารของมาเลเซีย ซึ่งเป็นฝ่ายที่รับผิดชอบต่อความมั่นคง มีความวิตกต่อภัยคุกคามที่จะผ่านจากไทย แม้ว่า จคม. จะยุติการต่อสู้ด้วยกำลังแล้ว แต่ฝ่ายทหารของมาเลเซีย ก็ยังมีความระแวงสงสัย และเห็นว่ามี ความจำเป็นที่จะต้องให้ความระมัดระวังการพลิกฟื้นของภัยจาก จคม. เนื่องจากในอดีต ทหารมาเลเซียจัดตั้งชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามบริเวณชายแดนและ ชก. เป็นแหล่งข่าว หรือใช้ในการป้องกันการแทรกซึมของ จคม. รวมทั้งการจัดตั้งเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านความมั่นคงทางการทหารของมาเลเซีย ดังนั้น กรณีที่มีรายงานว่า ฝ่ายทหารของมาเลเซียที่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ได้มีกอบรมแก่ ชก. นั้น เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบข้างต้นแล้วน่าจะมีความเป็นไปได้ โดย ชก. อาจจะเข้าไปร่วมฝึก ในลักษณะการฝึกกำลังรักษาดินแดน ในฐานะคมาเลย์ในปัจจุบัน ฝ่ายทหารของมาเลเซีย น่าจะยังคงให้การสนับสนุนอย่างลับๆ ต่อ ชก. เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของ จคม. ในไทยอยู่ต่อไป

ส่วนที่สาม รัฐบาลกลาง ไม่น่าจะมีนโยบายในการสนับสนุน ชก. แต่ก็ไม่น่าจะไม่คัดค้านแนวความคิดของฝ่ายทหาร ในขณะที่เดียวกันก็ไม่สามารถควบคุม

และกำกับทางด้านนโยบาย ต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกลับต้นกับ ชก. ได้เพราะเป็นปัญหา การเมืองภายใน และเป็นเรื่องของศาสนา ที่อาจส่งผลกระทบต่อการเมืองของรัฐบาลกลาง สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในไทยส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม รัฐบาลมาเลเซียพยายามวาง เจย หรือแถลงว่า เป็นเรื่องภายในของไทย แต่ในกรณีที่เป็นปัญหาระหว่างประเทศ มาเลเซียก็ให้ความร่วมมือช่วยเหลือไทย ในการจัดขบวนการกลุ่มคน หรือขบวนการที่จะนำ ปัญหาเรื่อง ชก. ไปพิจารณาในการประชุมระหว่างประเทศ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วแต่ต้น

2. ประเทศอื่นๆ องค์การและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน สำหรับต่างประเทศที่ ให้การสนับสนุนขบวนการฟูโลเท่าที่ได้ค้นคว้าพบว่ามีทั้งสิ้น 15 ประเทศที่มีที่ตั้งของสาขา ขบวนการฟูโล คือ สวีเดน ลิเบีย ซีเรีย ซาอุดีอาระเบีย อิรัก อิหร่าน ตุรกี โอมาน ฟิลิปปินส์ ปากีสถาน อียิปต์ เลบานอน อาฟกานิสถาน ชูแดน และจอร์แดน

ลิเบีย หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ 1 ก.ย. 12 เป็นสาธารณรัฐได้ สนับสนุนชาวมุสลิมให้แยกตัวเป็นอิสระ ส่วนซีเรียได้ให้การสนับสนุนในด้านการเงินผ่านทาง สถานเอกอัครราชทูตซีเรียในประเทศไทย ส่วนหนึ่งสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่ศาสนาอิสลาม และการเศรษฐกิจ อีกส่วนหนึ่งใช้ในการปฏิบัติการก่อการร้ายตามแนวทางอุดมการณ์เดิม นอกจากนี้ ซีเรียยังให้การสนับสนุนช่วยเหลือโดยให้การฝึกอบรมทางวิชาการทหาร การ ก่อวินาศกรรม และการก่อการร้าย การปฏิบัติการลับ⁶

นอกจากนี้ยังมีองค์การต่างๆ ที่น่าจะให้การสนับสนุนแก่ขบวนการฟูโลมีดังนี้⁷ องค์การที่ประชุมอิสลามโลก (O.I.C.) มีสมาชิก 40 ประเทศ (ประชุมปี ละ 1 ครั้ง) ซึ่งตั้งอยู่ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย สำหรับองค์การนี้ จากหลักฐานที่พบได้ ส่งเงินจำนวน 20,000 เหรียญสหรัฐไปให้ขบวนการฟูโล เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2527 (ดู ภาคผนวก จ)

⁶ส่งเสริม วายโสภา, "แนวความคิดในการต่อสู้เพื่อเอาชนะการก่อการร้าย ในจังหวัดชายแดนภาคใต้," (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2528-2529), หน้า 73.

⁷สภาความมั่นคงแห่งชาติ, แนวทางแก้ไขปัญหาขบวนการโจรก่อการร้าย, เอกสารประกอบการประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง, 22 ธ.ค. 2531 (เอกสารโรเนียว)

สันนิบาตมุสลิมโลก (อัล-รอฮิเตาะห์) ผู้พิทักษ์ประโยชน์ของศาสนาอิสลาม ตั้งอยู่ที่เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย องค์การนี้มีวารสารรายสัปดาห์ชื่อว่า "อัลลาลาม อัล-อิสลาม" ออกในนครเมกกะเคยตีพิมพ์เผยแพร่มความเกี่ยวกับชาวไทยมุสลิมภาคใต้และขบวนการโจรก่อการร้าย*

สมาคมมุสลิมโลก ตั้งอยู่ที่เมืองการาจี ประเทศปากีสถาน ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของชาวมุสลิมกลุ่มน้อยทั่วโลก

สภาอิสลามแห่งยุโรป ตั้งอยู่ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อ ก.ค. 2521 ได้ประนามการใช้มาตรการรุนแรงต่อชาวมุสลิม เมื่อ 24- 27 พ.ค. 22 นายฮัสซัน ยูซุฟ สมาชิก B.N.P.P. อ้างว่าเป็นตัวแทนชาวมุสลิม กล่าวหาว่ารัฐบาลไทยมีนโยบายจำกัดสิทธิชาวไทยมุสลิม ที่ประชุมวิงวอนให้มุสลิมทั่วโลกช่วยเหลือการต่อสู้ของชาวมุสลิม

สมาคมเผยแพรศาสนาอิสลามทั่วโลก ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2517 ที่ประเทศลิเบีย ให้การสนับสนุนกิจการทางศาสนาอิสลาม เช่น โรงเรียน, สุเหร่า, ศูนย์กลางอิสลามท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมี ชาวไทยมุสลิมเมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นั่นราว 4,000 คน(จาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้) ใ้เรียโรเงินส่งให้ขบวนการ P.U.L.O. มีการประชุมมุสลิมในประเทศต่าง ๆ เดือนละ 1 ครั้ง มีสมาชิก P.U.L.O., B.N.P.P. และ B.R.N. เข้าร่วมทุกครั้ง

จากการที่ประเทศและขบวนการอิสลามที่นิยมแนวทางรุนแรงเข้ามาตั้งสำนักงานผู้แทนในมาเลเซีย ได้แก่ สำนักงานผู้แทนประชาชนลิเบีย และสำนักงานผู้แทน PLO รวมทั้ง จก. ได้เคยพบปะกับผู้แทนขบวนการมุจาฮิดีนอัฟกานิสถาน ในกัวลาลัมเปอร์ อาจจะเป็นช่องทางให้ขบวนการฟูโล แสวงประโยชน์ ด้วยการติดต่อขอรับความช่วยเหลือสนับสนุน จากประเทศดังกล่าวได้ ประเทศหรือขบวนการดังกล่าวอาจจะใช้ขบวนการฟูโลหรือขบวนการอื่นๆ เป็นช่องทางเคลื่อนไหวในไทย สำหรับเรื่องนี้ สมช.ได้วิเคราะห์สถานการณ์ไว้ว่า แนวโน้มที่ขบวนการก่อการร้ายสากลจะใช้พื้นที่ปฏิบัติการใน

*บุญเสรีญ กิรติพล, "ความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้," (วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2531), หน้า 34-35.

ประเทศไทยมีโอกาสเกิดขึ้นได้สูงมากและหากรวมตัวกับขบวนการก่อการร้ายในไทยจะเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติได้ รวมทั้งอาจนำปัญหา จก. เข้าสู่การประชุมระหว่างประเทศ เพื่อกดดัน หรือสร้างเงื่อนไขต่อไทยได้

สำหรับประเทศมุสลิมอื่นๆ นั้น ปรากฏตามรายงานข่าวว่า มีการให้ความสนับสนุนช่วยเหลือ จก. ทั้งในรูปแบบของการให้เงินสนับสนุน การให้ทุนไปศึกษาฝึกอบรม โดยเฉพาะการฝึกอบรมกองโจร การใช้อาวุธ และวัตถุประสงค์ รวมทั้งการสนับสนุนด้านอื่นๆ ส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของการช่วยเหลือในฐานะที่เป็นพี่น้องมุสลิมด้วยกัน (muslim brotherhood) อีกส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของแนวทางลัทธิอุดมการณ์ เพื่อสนับสนุนการต่อสู้ของชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศต่างๆ การเผยแพร่อุดมการณ์ญิวดีอิสลาม และการแสวงอิทธิพลในการแข่งขันเป็นผู้นำโลกมุสลิม การที่ประเทศต่างๆ เหล่านี้ให้การสนับสนุน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ จก. ได้หยิบยกปัญหาของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในทันทีไปเป็นเงื่อนไขเรียกร้อง ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและได้รับการสนับสนุน ประกอบกับความสัมพันธ์ทางการทูต การเมือง การค้า และการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมุสลิมเหล่านั้นในอดีตมีอยู่น้อย และไม่มากพอที่จะทำให้ประเทศเหล่านั้น เห็นว่าความสัมพันธ์และผลประโยชน์ทางการเมือง การค้าและลงทุนระหว่างกันสูงกว่าการให้การสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายของไทย

ส่วนบทบาทขององค์การมุสลิมระหว่างประเทศนั้น ที่มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลมากที่สุดมีอยู่ 2 องค์การ คือ องค์การประชุมอิสลาม (OIC) และสันนิบาตมุสลิมโลก แต่อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมายังไม่เคยหยิบยกปัญหาชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามขึ้นพิจารณาในทางที่จะบังเกิดผลเสียหายต่อประเทศไทย ทั้งนี้เพราะมีประเทศมุสลิมสายกลางหลายประเทศ ให้ความช่วยเหลือประเทศไทย มิให้ จก. หยิบยกปัญหาเข้าสู่การพิจารณาได้สำเร็จ

ปัจจัยทางการสนับสนุนจากต่างประเทศนี้ ขบวนการพูโลได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ไว้ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งขบวนการ โดยระบุแนวนโยบายไว้อย่างชัดเจนในธรรมนูญขบวนการพูโล พ.ศ. 2511 แต่ในอดีตที่ผ่านมาขบวนการพูโล มักจะขอรับการสนับสนุนจากต่างประเทศเฉพาะการฝึกอบรม และแหล่งพักพิงเท่านั้น แต่ปัจจุบันนี้ยุทธศาสตร์ด้านนี้ดูเหมือนจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะแหล่งเงินสนับสนุนขบวนการที่ได้รับจากภายใน

ประเทศไทยซึ่งได้แก่ การเรียกค่าคุ้มครอง การเรียกค่าไถ่ การปล้นหรือการบริจาครทรัพย์ ของสมาชิกและแนวร่วมขบวนการพูโลได้ลดน้อยลงไปมาก แทบจะไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากอำนาจรัฐได้เข้าไปคุ้มครองชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้กว้างขวางครอบคลุมพื้นที่ที่ขบวนการพูโลเคยมีอิทธิพลอยู่มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ขณะนี้เราเชื่อว่าขบวนการพูโลจำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยเงินสนับสนุนจากต่างประเทศ และเป็นปัจจัยเดียวเท่านั้นที่มีความสำคัญทำให้ขบวนการพูโลคงสภาพการต่อสู้ได้ หลักฐานที่รวบรวมได้มีการส่งเงินจากต่างประเทศมาให้นายตงกูปีรอประธานขบวนการพูโล (รายละเอียดปรากฏใน ภาคผนวก จ)

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนจากต่างประเทศในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะลดลงตามลำดับ ทั้งนี้สืบเนื่องจากว่า องค์การหรือประเทศที่ให้การสนับสนุนหลายประเทศเริ่มเห็นว่าการดำเนินการของขบวนการพูโลและขบวนการอื่นต่างไม่ประสบความสำเร็จหรือมีความคืบหน้าแต่ประการใด และดูเหมือนหนทางไปสู่ความสำเร็จตามที่ตั้งไว้กลับห่างไกลทุกขณะ จึงขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินการ ประกอบกับการให้การสนับสนุนทางการเงินกลับสร้างปัญหาให้เกิดการแย่งชิงผลประโยชน์กันขึ้นระหว่างขบวนการต่างๆ หรือแม้แต่ในกลุ่มของขบวนการพูโลเองก็ตาม ทำให้เกิดความแตกแยกไม่ร่วมมือกันขึ้น และเป็นผลให้อุดมการณ์ทางการเมืองในการปฏิวัติลดน้อยลงด้วย โดยเฉพาะในปัจจุบันการดำเนินการของขบวนการต่างๆ กลับมุ่งไปในทางเศรษฐกิจของตนมากกว่า ดังนั้น ปัจจุบันต่างประเทศและองค์การต่างๆ ที่เคยสนับสนุน ลดความเชื่อถือน้อยลงไปมาก ทำให้การช่วยเหลือสนับสนุนลดน้อยลงตามไปด้วย ยุทธศาสตร์ของขบวนการพูโลในขณะนี้จึงพยายามทุกวิถีทางที่จะเรียกร้องความเชื่อต่อศรัทธาและความมั่นใจในการต่อสู้ของนานาชาติประเทศขึ้นมาอีก การเปลี่ยนแปลงผู้นำจากนายตงกูปีร่อ เป็น ดร.อารง มูเล็ง , การเปลี่ยนระบบการปกครองบริหารแบบสำนักเลขาธิการ เป็นระบบสภาผู้นำ และการเปลี่ยนแปลงธรรมนูญขบวนการพูโล พ.ศ. 2511 เป็นธรรมนูญพูโล พ.ศ. 2533 เหล่านี้เป็นผลที่ขบวนการพูโลได้พยายามปรับเปลี่ยนเพื่อต้องการให้ต่างประเทศหรือองค์การที่เคยสนับสนุนเพิ่มความศรัทธาเชื่อถือนมากขึ้น และยอมให้การสนับสนุนการต่อสู้ของขบวนการพูโลอยู่ต่อไป ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่าเงื่อนไขการสนับสนุนจากต่างประเทศซึ่งเป็นปัจจัยการเมืองระหว่างประเทศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์ของขบวนการพูโลและเป็นปัจจัยที่ทำให้ขบวนการพูโลดำรงการต่อสู้ไว้ได้ การปรับเปลี่ยน

ทางด้านยุทธศาสตร์และโครงสร้างที่กล่าวแล้วนั้น เป็นผลจากการดำรงรักษาปัจจัยการ
สนับสนุนจากต่างประเทศทั้งสิ้น

อย่างไรก็ดี ขณะนี้ยังพิสูจน์ไม่ได้ว่าการสนับสนุนจากต่างประเทศได้หมดสิ้นไป
แล้วหรืออยู่ในระดับใด แต่เราสามารถสรุปได้ว่า トラบไคที่การสนับสนุนจากต่างประเทศ
ยังคงมีอยู่กลุ่มโจรก่อการร้ายก็ยังคงสภาพต่อสู้ได้อยู่เช่นกัน ส่วนอุดมการณ์ทางการเมือง
ของขบวนการอาจจะมีเหลือน้อยหรือแทบไม่มีเลยก็ได้

ปัจจุบันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านกา
เศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งมีการร่วมมือจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์
ในภูมิภาคอย่างแน่นแฟ้น อาทิ กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นต้น รวมทั้งการประสาน
ประโยชน์กันทั้งในระดับทวิภาคีด้วย ปรากฏการณ์เหล่านี้จึงเป็นสิ่งล่อแหลมในความอยู่รอด
ของขบวนการฟุโลต่อไปในอนาคต และก็เป็นข้อนำสังเกตุอีกประการหนึ่งที่น่าจะทำให้ขบวน
การฟุโล ต้องปรับยุทธศาสตร์ในการต่อสู้อีกครั้งก็เป็นได้

ปัจจัยทางด้านสังคมจิตวิทยา

ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขทางสังคมจิตวิทยาถือว่าเป็นปัจจัยหลักและเป็นปัจจัยพื้นฐานที่
มีมาแต่ดั้งเดิม อันได้แก่ เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษาวรรณกรรมและ
ประเพณี เป็นต้น หากจะจัดกลุ่มเพื่อการวิเคราะห์มิได้ดังต่อไปนี้

1. เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ ในด้านเชื้อชาติและประวัติศาสตร์
ของชาวมลายูมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนและดินแดนส่วนนี้มีประวัติศาสตร์ความเป็น
มาดั้งเดิมเป็นของตนเอง และมีแนวโน้มของความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดโลกวัฒนธรรมอิสลาม
เมื่อมาถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับรัฐบาลไทยก็เป็นความสัมพันธ์ลักษณะที่ต้องยอมรับอำนาจที่
เหนือกว่า ต้องกลายเป็นประเทศราช และในที่สุดเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทยจนกระทั่งทุกวันนี้
ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของความสัมพันธ์ ผู้นำของชาวมลายูมุสลิมได้พยายามที่จะต่อสู้
จัดขึ้น ไม่ยอมรับอำนาจการปกครองของไทย และต่อมาได้กลายเป็นความพยายามต่อสู้เพื่อ
รักษาไว้เพื่อเอกลักษณ์ของสังคม เมื่อได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทยแล้ว และแรงผลักดัน
ทางประวัติศาสตร์นี้เองที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดน เช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

โดยสรุปแล้ว ทางด้านประวัติศาสตร์มิให้ศึกษาอย่างกว้างขวางแล้ว สำหรับชาติมลายูนั้น มีการสืบทอดวัฒนธรรม และเผ่าพันธุ์มาก่อนการบันทึกประวัติศาสตร์ ดังนั้น การหยิบยกปัญหาเรื่องประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์มาเป็นเงื่อนไข ย่อมสะดวก และง่ายต่อการแสวงหาจุดร่วม หรือการเห็นพ้องต้องกันของมวลชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะในความแตกต่างกันทางสังคม ขบวนการพูโลได้พยายามปลุกปั่นให้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นแนวร่วมโดยการใช้เงื่อนไขนี้มาโดยตลอด

2. เงื่อนไขทางศาสนา ภาษาวัฒนธรรมประเพณี ศาสนาอิสลามมีคัมภีร์อัลกุรอานเป็นธรรมนูญแห่งชีวิต(code of life) และปฏิบัติที่ขัดต่อหลักการอิสลาม ศาสนาอิสลามจึงมีความแข็งงวด(rigid) ไม่อ่อนตัว(flexible) เรื่องศรัทธาเป็นเรื่องใหญ่ไม่มีสิ่งใดที่จะสามารถนำมาหักล้างได้ แม้เหตุผลที่พิสูจน์ได้ตามหลักวิทยาศาสตร์ก็ตาม ดังนั้น สังคมมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีลักษณะเด่นเป็นการเฉพาะในเรื่องความเชื่อฟังผู้นำศาสนาหรือผู้นำสังคม ดังนั้น ยุทธศาสตร์ทางศาสนาของขบวนการพูโลจึงได้เกิดขึ้นโดยระบุไว้ในทุกส่วนไม่ว่าในธรรมนูญขบวนการพูโลทุกฉบับ ในคู่มือหลักยุทธศาสตร์สงครามของขบวนการเป็นต้น และเป้าหมายสูงสุดของขบวนการพูโล ก็เพื่อที่จะนำชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม แยกตัวอิสระปกครองโดยรัฐอิสลาม นอกจากนี้ขบวนการพูโลยังใช้ยุทธวิธีจัดตั้งมวลชนเป็นกลุ่มย่อย โดยให้ผู้นำทางศาสนาและผู้นำทางสังคม เป็นแกนนำหาบลูกฝังอุดมการณ์ให้แก่แนวร่วมและชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามทั่วไป

ศาสนาอิสลามมีลักษณะแตกต่างไปจากศาสนาอื่นเป็นอันมาก ศาสนาอิสลามได้หล่อหลอมกำหนดรูปแบบแห่งพฤติกรรมของมุสลิมไว้อย่างมั่นคง เพราะคำสอนของศาสนา มีลักษณะของสภาพบังคับให้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จึงอาจกล่าวได้ว่า ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาแห่งการปฏิบัติ สำหรับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักการศาสนานั้นกระทำได้อย่างจำกัดที่สุด ศาสนาอิสลามไม่ได้บัญญัติแต่เรื่องพิธีกรรมทางศาสนาอย่างเดียว แต่ได้บัญญัติเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในโลกนี้ด้วย มุสลิมจึงต้องประพฤติตนให้เป็นคนปฏิบัติธรรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัด พร้อมกับเป็นพลเมืองดีที่ปฏิบัติตนตามกฎหมายบ้านเมือง และประกอบอาชีพสุจริต บทบัญญัติทางศาสนาได้เข้าไปมีส่วนกำหนดแนวทางปฏิบัติในชีวิตของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม นับแต่ลืมตาดูโลกจนกระทั่งหมดลมหายใจ ขนบธรรมเนียมประเพณีแทบทุกอย่างของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามล้วนแต่ผูกพันกับศาสนาอิสลามทั้ง

สิ้น ดังนั้น หากจะกล่าวถึงชีวิตของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามผูกพันอยู่กับศาสนา จนไม่อาจปลีกตัวออกมาได้แม้แต่เสี้ยววินาทีแล้ว ก็เห็นจะไม่ผิดนัก

แม้หลักการของศาสนาอิสลามจะมีความเข้มงวดและมีลักษณะบังคับให้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัดก็ตาม แต่บทบัญญัติก็เป็นไปเพื่อสันติสุขในการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ หากแต่การตีความของผู้มีบทบาทในการเป็นผู้นำทางศาสนาจะกำหนดกฎเกณฑ์ให้ความหมายในเชิงสร้างสรรค์หรือทำลาย ดังเช่น การที่ศาสนาอิสลามได้แบ่งออกเป็น 2 นิกาย คือ นิกายชีอะห์และนิกายสุนนี โดยแนวทางปฏิบัติอิสลามเป็นแนวทางของชีอะห์ซึ่งมีประเทศอิหร่านเป็นแกนนำ นิยมความรุนแรง และต้องการปกครองชนอิสลามด้วยศาสนาอย่างเบ็ดเสร็จและปัจจุบันนิกายชีอะห์ได้แพร่เข้ามายังประเทศไทยแล้ว โดยเฉพาะแถบจังหวัดสตูลซึ่งจะมีแบบพิธีในการปฏิบัติศาสนกิจบางอย่างแตกต่างกับนิกายสุนนี ที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน โดยดูการแต่งกายชุดมิฮาบ นิกายชีอะห์จะใช้สีดำ ส่วนนิกายสุนนีจะใช้ชุดมิฮาบสีขาวเป็นต้น ความแตกต่างในการนับถือศาสนาของชาวไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เดิมทีดูเหมือนว่าจะมีความรุนแรงในเชิงความคิดและเป็นเงื่อนไขในการเรียกร้องแบ่งแยกดินแดน แต่ต่อมาหลังจากที่รัฐได้ใช้นโยบายศาสนูปถัมภ์ทุกศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาคในการนับถือและประกอบกิจกรรมทางศาสนาและนิกายต่างๆ ได้อย่างเสรีในขอบเขตที่จะกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น นอกจากนี้รัฐไม่มีการกีดกันแบ่งแยกคนไทยในการนับถือศาสนาต่างกันอย่างใด ดังที่ปรากฏไว้ในรัฐธรรมนูญของไทยทุกฉบับเป็นหลักประกันไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและก่เสริมภาพริบูรณะในการนับถือศาสนาว่า

บุคคลย่อมมีเสรีภาพริบูรณะในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมือง และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (มาตรา 25 วรรคแรก)

ประกอบกับคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมีอยู่ทั่วทุกภาค มีความจงรักภักดีและสำนึกในความเป็นไทยเช่นเดียวกับคนไทยที่นับถือศาสนาอื่นๆ มีจำนวนมาก บังคับด้านหลักศาสนาอิสลามที่เป็นเงื่อนไขในการเรียกร้องของขบวนการพูโลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงไม่ได้มีความรุนแรงหรือได้รับการยอมรับจากประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม

อย่างกว้างขวางแต่อย่างใด แนวร่วมที่เชื่อถือและศรัทธาขบวนการพูโลในแนวทางนี้มีจำนวนน้อยมาก แทบไม่เป็นเงื่อนไขอีกต่อไป อีกทั้งชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ โดยพื้นฐานเป็นผู้รักสงบและถือว่าแนวทางแห่งอิสลามคือแนวทางแห่งสันติภาพ จึงทำให้ความขัดแย้งทางศาสนาอย่างรุนแรงจึงไม่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ดี แม้เงื่อนไขทางศาสนาจะลดลำดับความสำคัญลงไปก็ตาม ขบวนการพูโลยังคงใช้ความแตกต่างในการนับถือศาสนา^๑ เป็นข้อปลุกระดมให้เกิดความแตกแยกต่อไป โดย ขบวนการพูโลมีความต้องการหวังที่จะให้การต่อสู้ของขบวนการเป็นการต่อสู้ในหนทางของพระเจ้า เป็นการต่อสู้ทางศาสนากับผู้นอกศาสนา แต่การกำหนดยุทธศาสตร์นี้ไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยเหตุผลดังกล่าว

ดังนั้น สรุปได้ว่าหลักศาสนาอิสลามมีผลต่อยุทธศาสตร์ของขบวนการพูโล เนื่องจากขบวนการพูโลต้องการให้การต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนนี้เป็นการต่อสู้ทางศาสนา โดยต่อสู้กับผู้ที่ขัดต่อหลักการศาสนาอิสลามหรือผู้ที่ไม่นับถือศาสนาอิสลาม ยุทธศาสตร์ของขบวนการพูโลที่ปรากฏในธรรมนูญทั้งสองฉบับ (พ.ศ. 2511 และ 2533) ยังคงให้มีการต่อสู้ทางศาสนาไว้เสมอไม่มีการเปลี่ยนแปลง ส่วนยุทธวิธีของขบวนการพูโลจะใช้ผู้นำศาสนาหรือโต๊ะครูเป็นหลักในการเผยแพร่อุดมการณ์เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมร่วมขบวนการต่อสู้

ส่วนทางด้านภาษา สภาพสังคมของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นลักษณะของชุมชนที่มีการรวมตัวกันอย่างแน่นแฟ้น มีความผูกพันกันด้วยความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม การติดต่อสัมพันธ์อยู่ในขอบเขตจำกัด เฉพาะในหมู่ผู้นับถือศาสนาอิสลามด้วยกัน จึงมีลักษณะเป็น "สังคมปิด" ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นภาษามลายูท้องถิ่นและส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้ หรืออาจพูดได้จากการเรียนรู้ในการศึกษาภาคบังคับ แต่เมื่อกลับไปอยู่ในสังคม ซึ่งไม่พูดภาษาไทย ก็ทำให้ลืม และไม่เห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาไทย ยกเว้นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล ซึ่งสามารถพูดภาษาไทยได้อย่างแพร่หลายถึงร้อยละ 90^๑ ฉะนั้น ภาษาจึงเป็นปัญหาทางสังคมจิตวิทยาที่สำคัญยิ่งประการ

^๑สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ, การทบทวนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2531 หน้า 3. (เอกสารโรเนียว)

หนึ่ง ทั้งนี้ เพราะมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม โดยใช้ภาษามลายูเป็นสื่อ และถือว่ามุสลิมที่แท้จริง จะต้องพูดภาษามลายูได้ จะเห็นว่าภาษามลายูมีอิทธิพลเหนือกว่าภาษาไทยเป็นอย่างมาก จึงทำให้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ไม่นิยมเรียนภาษาไทย และไม่พยายามพูดภาษาไทย ทำให้เกิดปัญหาทางการปกครอง และเป็นอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจต่อกันระหว่างชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธกับชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นอย่างยิ่ง¹⁰

การที่ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ไม่สามารถพูดและใช้ภาษาไทยได้ นอกจากทำให้การติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างกันเป็นไปได้อย่างยากแล้ว ยังทำให้เป็นอุปสรรคในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกชุมชนและกับทางราชการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทำให้เยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่ขาดความรู้ในวิชาสามัญและภาษาไทย มีโอกาสน้อยที่จะได้เรียนต่อในระดับสูง รวมทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคม และคุณภาพชีวิตของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่ชนบทอีกด้วย จากเงื่อนไขเหล่านี้เอื้ออำนวยต่อบุคคลที่ไม่ประสงค์ดี นำเอาความแตกต่างระหว่างการนับถือศาสนาภาษาพูด และขนบธรรมเนียมประเพณี มาใช้เป็นเครื่องมือชี้แนะแบ่งแยกชนชาวไทยมุสลิมออกจากชาวไทยพุทธ¹¹ ตลอดจนการชักจูงเข้าไปเป็นสมาชิกหรือแนวร่วมของขบวนการพูโลได้โดยง่าย

แต่อย่างไรก็ตาม ในอดีตที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. 2476 รัฐบาลได้เริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องประสมประสานชนกลุ่มน้อยชาวมาเลย์ เข้ารวมอยู่ในสังคมไทย ในกระบวนการสร้างชาติ แนวนโยบายในการประสมประสานที่ออกมาจึงมีลักษณะคาบเกี่ยวกันระหว่าง assimilation และ integration กล่าวคือ ไม่ได้มุ่งหมายที่จะให้ชาว

¹⁰ กิตติ รัตนฉายา, "ปัญหาทางสังคมชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้," (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2526), หน้า 17.

¹¹ นายขำเลียง วุฒิจันทร์ กับพวก คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ, ศาสนาและวัฒนธรรมไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2531), หน้า 2.

มาลัยมุสลิมทั้งชนบทกรรมนิยมวัฒนธรรมดั้งเดิมเสียเลยทีเดียว (ยกเว้นนโยบายรัฐนิยมสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม) แต่ต้องการที่จะสร้างให้เกิดจุดยึดมั่นร่วมกันและความจงรักภักดีต่อระบบการปกครอง นั่นก็คือ สร้างความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชาติไทย (sense of belonging) หรือความรู้สึกในความเป็นไทย แม้ว่าจะมีความแตกต่างออกไปจากชนกลุ่มใหญ่ของรัฐในเรื่องอื่นๆ เช่น เผ่าพันธุ์ ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น ก็ตาม ทั้งนี้เมื่อมองในแง่ของรัฐ สิ่งนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการดำรงอยู่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ และแนวนโยบายดังกล่าวยังคงได้รับการยึดถือมาจวบจนกระทั่งนโยบายที่ปรากฏในปัจจุบันนี้

บางสมัยซึ่งเคยดำเนินนโยบายรัฐนิยมโดยกลืนทางวัฒนธรรมต้องยอมรับกันว่านโยบายนี้ได้ผลทางจิตวิทยาน้อย ตรงกันข้ามกลับเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่ยังคงฝังใจในหมู่พี่น้องชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม แม้ปัจจุบันจะได้รับการแก้ไขให้การเปลี่ยนแปลงหรือผสมผสานกันทางวัฒนธรรมให้เป็นไปตามกระแสของโลกาภิวัตน์แล้วก็ตาม แต่ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามก็ยังคงมีความหวาดระแวงเคลือบแคลงสงสัยอยู่ และพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมรุนแรงออกมาทันทีที่สถานการณ์เอื้ออำนวยให้หากศึกษากันอย่างมากระโดยเฉพาะอัลกุรอานแล้วปรากฏหลักฐานว่า ในพื้นที่มณฑลปัตตานี เคยมีความเจริญเฟื่องฟูถึงที่สุดและเป็นแหล่งขยายอารยธรรมอิสลามในอดีตกาลอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นกระบวนการตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน มีข้อสังเกตประการหนึ่ง ที่น่าศึกษา คือ เรื่องการต่อสู้ ทั้งๆ ที่อิสลามคือ ศาสนาที่ยึดมั่นในแนวทางสันติ แต่ภาพที่ปรากฏโดยทั่วไป หากมองอย่างผิวเผินแล้วจะไม่เป็นเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม หากวิเคราะห์ถึงปัญหาการต่อสู้แล้ว จะมองเห็นความชัดเจนของปัญหาและสาเหตุดังกล่าวก็คือ ความไม่เป็นธรรม หรือความไม่ยุติธรรมในสังคม ซึ่งเรื่องทำนองนี้ เป็นเรื่องปกติธรรมดาหรือเป็นธรรมชาติ ที่ต้องมีการต่อสู้ให้ได้มาซึ่งความเป็นธรรมในสังคม ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า เงื่อนไขของการนับถือศาสนาอิสลามไม่มีผลต่อการเรียกร้องต่อสู้หรือยุทธศาสตร์มากนัก แต่สิ่งที่มีผลมากที่สุดที่ทำให้ขบวนการทุลุดารงยุทธศาสตร์การต่อสู้เช่นนี้ก็ คือ การสร้างความไม่เป็นธรรมในด้านการนับถือศาสนา การรักษาวัฒนธรรมและภาษาของชาวไทยมุสลิมนั่นเอง

3. เงื่อนไขสิทธิมนุษยชนหรือเงื่อนไขเสรีภาพบุคคลบริบูรณ์ เงื่อนไขนี้เป็นปัญหาเรื้อรังมานาน ปัจจุบันก็ยังไม่ได้มีการแก้ไขอย่างชัดเจน อันเนื่องมาจากความ

ไม่ไว้วางใจกัน เช่น กรณีการแต่งกายอียิปของข้าราชการ นักเรียน และนักศึกษามุสลิม จนทำให้ผู้ไม่หวังดีนำไปใช้เพื่อปลุกระดมมวลชนอยู่เสมอ สำหรับองค์การของรัฐบาลบางส่วน ยังมีความรู้สึกที่พี่น้องมุสลิมชอบเรียกร้องสิทธิ ทั้งๆ ที่ได้สิทธิต่างๆ มากมายอยู่แล้ว จึงมองว่าไม่รู้จักพอ แต่สำหรับชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามแล้ว กลับมีความรู้สึกที่สิทธิและเสรีภาพ ได้ถูกรีดรอน และเบียดเบียนมานานแล้ว เพิ่งจะมาได้รับ แต่ก็ได้รับไม่เต็มที่ และดูเหมือนว่าจะขาดความจริงใจด้วยซ้ำไป

อย่างไรก็ดี ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยมาแล้วจำนวนมากพบว่า เงื่อนไขที่แสดงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมหาใช่เป็นตัวปัญหาทำให้เกิดขบวนการต่อต้าน แต่ปัญหาที่ทำให้เกิดการต่อสู้เพื่อแยกตัวเป็นอิสระนั้นเป็นปัจจัยพื้นฐานจากสภาวะทางจิตวิทยาซึ่งเป็นที่มาของความหวาดระแวง ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามกับทางราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก่อให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่ความหวาดระแวงที่ฝังใจลึก ซึ่งชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม รู้สึกว่า ไม่ได้รับการยอมรับ การให้เกียรติ และมีศักดิ์ศรีเช่นเดียวกับชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ตัวอย่างผลการศึกษาของ พลโท กิตติ รัตนฉายา เมื่อปี พ.ศ. 2526 ได้สรุปว่า

ในอดีตรัฐบาลได้ใช้นโยบาย "กลมกลืนทางวัฒนธรรม" หรือ "บูรณาการทางสังคม" (social integration) ขึ้นเพื่อทำให้มุสลิมชาวไทย เป็นคนไทยดังที่ต้องการ ซึ่งเป็นความพยายามที่จะแปรความภักดีต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมมาเป็นความภักดี และยอมรับวัฒนธรรมทางราชการ เช่น อพยพชนย้ายชาวไทยจากภูมิภาคอื่นไปตั้งถิ่นฐานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ปฏิบัติอีกมากมาย เพื่อขจัดเอกลักษณ์ของชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ส่งเสริมโรงเรียนสอนศาสนา(ปอเนาะ) ให้แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม โดยบรรจุหลักสูตรภาษาไทย แต่เอกลักษณ์ของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มิได้เปลี่ยนแปลงไปได้ง่ายๆ ดังที่เข้าใจกัน ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่นี้ ยังคงพยายามรักษาเอกลักษณ์ของตน ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลรู้สึกว่าบุคคลเหล่านี้เป็นคนสะทก ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มักรู้สึกว่าตนเองกำลังปกครองประชาชนที่มีเชื้อคนไทย เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง รวมทั้งชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธต่างก็มีความแคลงใจสงสัยชายไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม เนื่องจากชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีเอกลักษณ์แตกต่างกัน และมีความรู้สึกว่าเป็นคนสะทก ผู้

ปกครองระบอบว่า ประชาชนจะไม่จงรักภักดีต่อประเทศไทย และจะเรียกร้องอิสรภาพจากการปกครองของไทย ขณะเดียวกันชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็มีความรู้สึกที่พวกตนไม่อาจเป็นคนไทยตามความหมายทางสังคม และวัฒนธรรมได้ เพราะจะต้องประสบกับความยุ่งยากหลายประการ ศาสนาและวัฒนธรรมของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้พวกเขาจำเป็นต้องจำกัดการแทรกซึมของวัฒนธรรมอื่น ดังนั้น ต่างฝ่ายต่างก็ระบอบว่า จะไม่มีความจริงใจและมีเจตนาร้ายต่ออีกฝ่ายหนึ่ง

สภาวะทางจิตวิทยาซึ่งนำไปสู่ความหวาดระแวงนี้ นายวิชัย สมะฮอน เลขาธิการจุฬาราชมนตรีและวุฒิสมาชิก ได้ให้ทัศนะถึงความรู้สึกของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามว่า ทศนคติของข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่รัฐที่มีต่อชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม จะต้องถือว่าชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามคือ สมาชิกของสังคมไทยส่วนหนึ่ง หากใช้คนต่างชาติ หรือเป็นชนส่วนน้อยซึ่งต้องเพ่งเล็งเป็นพิเศษ ต้องปฏิบัติเหมือนคนในครอบครัวเดียวกัน เพียงแต่ในประวัติศาสตร์ เรามีรอยแผลในทางจิตใจ เป็นผลให้ต่างคนต่างระแวงซึ่งกันและกัน เจ้าหน้าที่รัฐระบอบว่า ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม จะคิดแบ่งแยกดินแดน ในขณะที่ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามระบอบว่า รัฐจะใช้อำนาจทำลายล้างศาสนาอิสลาม

ปัญหาทางด้านสังคมจิตวิทยาที่เป็นปัญหาที่ค่อนข้างจะละเอียดซับซ้อน มีผลต่อทางจิตใจมากกว่าที่จะจับต้องได้ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาก็จำเป็นต้องใช้ความเข้าใจ และการประนีประนอมเป็นที่ตั้ง หากใช้ความรุนแรงเข้าไปดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงย่อมก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีดังเช่นอดีตที่ผ่านมา ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจุบันโลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นการปฏิวัติทางด้านข้อมูลข่าวสารเช่นนี้ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมย่อมเกิดขึ้นได้ง่ายและรวดเร็วอยู่แล้ว การให้มีการสื่อสารกันทางวัฒนธรรมไม่ว่าศาสนา ภาษา ก็ตาม ควรใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารจะได้ผลเสียว่าการบังคับ โดยการออกกฎหมายหรือระเบียบขึ้นครอบซึ่งนอกจากจะไม่ได้ผลแล้วยังก่อให้เกิดความไม่เข้าใจความระแวงกันขึ้นได้อีก และนำไปสู่การต่อต้านรัฐบาลเช่นเดียวกับที่ขบวนการพูโล ได้ดำเนินการอยู่ และอย่างน้อยที่สุดชาวไทยมุสลิมที่ไม่เข้าใจและหวาดระแวงต่อฝ่ายรัฐบาลเหล่านี้ย่อมกลายเป็นแนวร่วมของขบวนการพูโลไปในที่สุด ดังนั้น บัจจัยทางด้านสังคมจิตวิทยาจึงถือว่า ความหวาดระแวงเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดการเรียกร้องแบ่งแยกดินแดนของขบวนการ

การฟูโลชั่น ส่วนความแตกต่างทางด้านศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมในตัวของมันเองหาใช่ เป็นปัญหาไม่ ดังนั้น ยุทธวิธีที่ดีที่สุดขณะนี้เห็นจะได้แก่การลดความหวาดระแวง แล้ว สร้างความเชื่อมั่น ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันให้มากที่สุดจึงน่าจะเป็นกลยุทธ์ในการต่อสู้กับขบวนการฟูโลชั่นที่ดีที่สุด

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัญหาความยากจน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 80 มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมจำพวกสวนยาง สวนมะพร้าว ซึ่งมีปัญหาผลผลิตต่ำ เพราะขาดเทคนิควิธีการผลิตที่ทันสมัย และขึ้นอยู่กับผลผลิตเพียงไม่กี่ชนิด ทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำ ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามบางส่วนประกอบอาชีพด้านการประมงชายฝั่งขนาดเล็ก หรือเป็นเพียงลูกจ้างในธุรกิจประมงขนาดใหญ่ ทำให้มีรายได้ต่ำ¹² ปัญหาความยากจนในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีลักษณะเด่นชัด และกระจายตัวอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีปัญหาการว่างงานของประชาชนสูงมาก¹³ในอดีตทางราชการและประชาชนทั่วไปมักมองว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความอุดมสมบูรณ์ เพราะพื้นดินดี มีฝนตกชุก และมีทรัพยากรธรรมชาติมาก ประกอบกับติดกับทะเล จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่นี้เมื่อเทียบกับพื้นที่ในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ¹⁴ นอกจากนี้สถานการณ์ในพื้นที่นี้มีการปฏิบัติการของขบวนการโจรผู้ร้ายกลุ่มต่างๆ ทำให้การพัฒนามีปัญหาอุปสรรค และไม่เป็นที่สนใจของภาคเอกชน ในการลงทุนประกอบการทางด้านเศรษฐกิจขนาดใหญ่ เพราะไม่มีความมั่นคงในการประกอบการ

ต่อมาเมื่อได้มีการสำรวจสภาพเศรษฐกิจของภาคใต้ ก็พบว่า สภาวะทางเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในสภาพที่ไม่ดีประชาชนมีความยากจน รัฐบาลจึง

¹²สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้, หน้า 3.

¹³กองแผนและโครงการ สอ.บต. เอกสารบรรยายสรุป 2536 หน้า 3.

¹⁴บุญเสรีชัย กิริติพล "ความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้," (วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2531), หน้า 35.

ได้ทุ่มเททรัพยากรจำนวนมากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เพราะประสบปัญหาทางสังคมและการเมืองในพื้นที่นี้ ประกอบกับการลงทุนของภาคเอกชนในพื้นที่ดังกล่าว มีอยู่ต่ำ และไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยส่วนรวม นอกจากนี้ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ยังเป็นอุปสรรคอย่างสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนใหม่ๆ จึงทำให้สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจดำรงอยู่ และเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่ทำให้เกิดปัญหาความมั่นคงด้านอื่นๆ

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสภาพที่ล้าหลัง เมื่อเทียบกับประเทศมาเลเซียซึ่งอยู่ติดกัน ทำให้เกิดการเปรียบเทียบและมีประชาชนในพื้นที่นี้จำนวนหลายหมื่นคนเข้าไปทำงานในมาเลเซีย ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย กระทั่งความสัมพันธ์กับมาเลเซีย และเป็นประเด็นที่ขบวนการพูโลหยิบยกเป็นเงื่อนไข ชี้ให้เห็นถึงความละเลยไม่เอาใจใส่ของรัฐบาลไทยต่อประชาชนในพื้นที่ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ และได้เรียกร้องให้ประเทศมุสลิม สนับสนุนการแบ่งดินแดนส่วนนี้ออกจากประเทศไทย

ปัญหาความยากจน ของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้หาใช่เป็นปัจจัยโดยตรงที่ก่อให้เกิดโจรแบ่งแยกดินแดน แต่เป็นปัจจัยเร่งเร้าและล่อแหลมอย่างมากที่ขบวนการพูโลใช้ในการกล่าวอ้าง ชักจูง โน้มน้าว ยุบเหี้ย เกิดความหลงเชื่อได้ง่ายจนที่สุดในที่สุด ก็ถูกปลุกฝังอุดมการณ์แบ่งแยกดินแดนซึ่งประชาชนที่ถูกชักจูงเหล่านี้ก็จะอยู่ในฐานะใดฐานะหนึ่งในขบวนการต่อสู้ ไม่ว่าจะ เป็นแกนนำในขบวนการ หรือเป็นแนวร่วมหรือเป็นกองกำลังติดอาวุธก็ตาม ดังนั้น ปัญหาความยากจนของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้จึงเป็นปัญหาที่สำคัญที่รัฐต้องเร่งแก้ไข เพื่อลดการหลงผิด หลงเชื่อเข้าไปร่วมขบวนการพูโลหรือขบวนการแบ่งแยกดินแดนอื่นๆ

ข้อกล่าวหาทางด้านเศรษฐกิจที่ขบวนการพูโลนำมาใช้นี้ น่าจะเป็นแนวนโยบายแบบเดียวกับขบวนการที่ องค์การคอมมิวนิสต์ (comintern) กำหนดขึ้น โดยได้มีนโยบายให้ใช้ยุทธศาสตร์แนวร่วมต่อต้านกับ "จักรวรรดินิยม"¹⁵ ลักษณะเช่นนี้ก็คือการสร้างจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสภาพที่เลวร้ายเช่นนี้ เกิดจากการเอาเปรียบกันทางด้านเศรษฐกิจ

¹⁵ จรูญ สุภาพ, ปัญหาการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน (กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), หน้า 128.

ในระบบรวมโดยรัฐบาลไทยได้ใช้ลัทธิล่าอาณานิคมตามแบบตะวันตกมาใช้กับคนเชื้อสายมลายู การครอบงำในลักษณะนี้อาจเรียกว่า จักรวรรดินิยมทางด้านเศรษฐกิจ และสิ่งที่ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า ขบวนการฟูโล ได้ใช้ยุทธศาสตร์เช่นนี้ก็ได้น่า บพัญญัติในธรรมนูญขบวนการฟูโลได้ ที่ระบุว่า "ไทยคือ จักรวรรดินิยม ซึ่งยึดครองดินแดนของปัตตานี(ดินแดนที่เรียกร้อง) กด ชี้แจงในหลายๆ ด้านไม่ว่าประเพณี วัฒนธรรมและทางเศรษฐกิจ" และขบวนการฟูโลก็ยังคงใช้ทฤษฎีจักรวรรดินิยมของมาร์กซิสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดของเลนิน มาอธิบายปรากฏการณ์ที่เรียกว่าจักรวรรดินิยมมาโดยตลอด เพียงแต่จุดหมายของการปลดปล่อยขบวนการฟูโลไม่ต้องการให้เป็นสังคมนิยมแบบคอมมิวนิสต์ แต่ต้องการให้เป็นระบอบประชาธิปไตยโดยแบบทางตะวันตก ขบวนการฟูโลยังคงใช้แนวคิดทางด้านจักรวรรดินิยมจนถึงปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะธรรมนูญฟูโลฉบับหลังสุดก็ยังคงเรียกประเทศไทยว่า "จักรวรรดินิยมไทย" เช่นเดิม การที่ฟูโลได้สร้างภาพว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่นิยมลัทธิจักรวรรดินิยม น่าจะสืบเนื่องมาจากการที่ประเทศในกลุ่มอาหรับหรือประเทศมุสลิมหลายประเทศในตะวันออกกลางเรียกประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นจักรวรรดินิยม และร่วมกันต่อต้าน หากขบวนการฟูโลสามารถสร้างภาพว่า ประเทศไทยนิยมการใช้ลัทธิล่าอาณานิคมเช่นเดียวกันกับสหรัฐอเมริกา ก็ย่อมทำให้ขบวนการฟูโลได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มประเทศที่ต่อต้านจักรวรรดินิยมนี้ด้วย

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นี้ ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่ล่อแหลมต่อการเข้าร่วมขบวนการฟูโลเป็นอย่างยิ่ง เป็นเงื่อนไขที่ขบวนการฟูโลใช้ในการเรียกร้องความสนใจมาตลอด ดังนั้น หากรัฐบาลสามารถแก้ไขปัญหของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามนี้ได้แล้วก็น่าจะทำให้โอกาสที่ทำให้ขบวนการฟูโลได้หยิบปัญหาทางเศรษฐกิจมาเป็นเงื่อนไขหมดไปได้ อย่างไรก็ตาม ฝ่ายรัฐบาลได้ทราบถึงปัญหานี้ และได้พยายามแก้ไขมาตลอด แต่ที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขปัญหานั้นไปอย่างไม่ต่อเนื่องเป็นระบบ (มีหน่วยงานเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่จำนวนมากถึง 13 กรม มีโครงการต่างๆ ของแต่ละกรมรวมทั้งหมดประมาณ 279 โครงการต่อปี)¹⁶ จึงทำให้มีผลกระทบต่อแนว

¹⁶ สหพันธ์ครูจังหวัดนราธิวาส, แนวความคิดในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (เอกสารโรเนียว) เสนอ ทพท รว.มท. พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ เนื่องในการตรวจเยี่ยมเมื่อวันที่ 24 ก.พ. 2536 หน้า 11.

นโยบายในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้เสมอมา ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยอ้อมตะสากลสำหรับประเทศในโลกที่สามที่ก่อให้เกิดเงื่อนไขความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในอัตราที่รวดเร็ว แต่ไม่ทั่วถึง กล่าวคือ ตัวเมืองมักจะได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีมาตรฐานการดำรงชีพที่สูง ในขณะที่รอบนอกเมืองยังคงเผชิญกับปัญหาความยากจน และถ้าหลัง¹⁷ ปัญหาเหล่านี้จะนำไปสู่การต่อสู้เรียกร้องการปลดแอกของกลุ่มชนที่เสียเปรียบหรือถูกกดขี่อย่างไม่จบสิ้น และขบวนการพูโลก็เป็นกลุ่มหนึ่งที่มียุทธศาสตร์การต่อสู้โดยอาศัยเงื่อนไขเช่นกัน

ปัจจัยทางด้านการเมืองการปกครอง

1. การเมือง

โดยทั่วไปสภาพแวดล้อมของประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศในโลกที่สาม มักมีลักษณะเฉพาะซึ่งเป็นปัจจัยตัวแปรทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งปัจจัยตัวแปรดังกล่าวอาจนำไปสู่ความขัดแย้งภายในประเทศ และทำให้การเมืองของประเทศต้องไร้เสถียรภาพ และนอกจากนี้จุดอ่อนและสภาพแวดล้อมของประเทศที่กำลังพัฒนามักถูกแทรกแซงจากภายนอกประเทศหรือกลุ่มบุคคลภายในประเทศที่จะนำไปแสวงประโยชน์ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้โดยง่าย¹⁸

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งปกติประชาชนในประเทศเช่นนี้มักจะขาดการรวมตัวที่เหนียวแน่น มักจะแยกเป็นกลุ่มอยู่โดดเดี่ยวตามวิถีทางการดำรงชีวิตของเผ่าพันธุ์ ศาสนา หรือเชื้อชาติ ซึ่งบางกลุ่มอาจจะมี ความผูกพันกับรัฐบาลเฉพาะเรื่องในท้องถิ่นเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่อาศัยอยู่คร่อมตามแนวชายแดนของประเทศ กลุ่มบุคคลต่างๆ เหล่านี้มักจะผูกพันกับค่านิยมและปรัชญาการดำรงชีวิตเฉพาะกลุ่มอย่างฝังแน่น การเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลจากการพัฒนาประเทศจะคุกคามต่อสิ่งที่ยึดเหนี่ยวดั้งเดิมและ

¹⁷น.ส. 100-20 การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก กันยายน 2536 หน้า 2-4.

¹⁸เรื่องเดียวกัน หน้า 11.

สร้างความตึงเครียดและไม่พอใจให้เกิดขึ้นได้ง่าย ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน หากได้รับการชี้แนะหรือชักจูงจากขบวนการก่อการร้ายต่างๆ แล้วย่อมที่จะเชื่อและเข้าร่วมต่อสู้ได้โดยง่าย ขบวนการพูโลใช้เหตุปัจจัยที่ประชาชนล่อแหลมนี้ชักจูง ปลุกกระดมความคิด ความเชื่อ และให้อุดมการณ์ทางการเมืองของขบวนการพูโลมาตลอด

ความขัดแย้งภายในประเทศมีหลายลักษณะ สำหรับความขัดแย้งระดับต่ำ (low intensity conflict) มักจะนำไปสู่การก่อความไม่สงบ (insurgency) ขึ้น ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวของขบวนการที่มุ่งประสงค์จะล้มล้างอำนาจรัฐที่มีอยู่เดิม ขบวนการพูโลก็เช่นเดียวกัน เกิดมาจากการขัดแย้งภายในประเทศโดยอาศัยความล่อแหลมของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทางด้านการเมืองซึ่งจากการวิเคราะห์ พอสรุปได้ว่า ปัจจัยทางการเมืองที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ประชาชนชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนำไปสู่การล่อแหลมที่จะเข้าร่วมขบวนการพูโลมีดังนี้

-จุดอ่อนทางการเมืองที่สำคัญในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็คือ ขาดระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และประชาชนไม่มีส่วนร่วม หรือไม่สนใจในกระบวนการทางการเมือง จากผลการศึกษาพบว่าการใช้สิทธิทางการเมืองของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีน้อย เนื่องจากขาดความสนใจในกระบวนการทางการเมืองดังกล่าว เช่นเดียวกับประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประชาชนส่วนนี้ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เห็นได้จากการใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้นกว่าเดิม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งนั้น เพราะความรักหวงพร้อมและคนศาสนาเดียวกันที่ลงสมัครรับเลือกตั้งมากกว่าจึงไปลงคะแนนให้ โดยมีได้คำนึงถึงอุดมการณ์ทางการเมือง หรือนโยบายของพรรคแต่ประการใด แต่ก็ยังดีที่มีแนวโน้มว่าต่อไปคงจะสนใจมากขึ้น¹⁹

-โครงสร้างของรัฐบาลมักถูกโค่นล้มด้วยระบบเผด็จการ และระบบทหารได้โดยง่าย ซึ่งระบบดังกล่าวนี้มักจะมีปัญหาในด้านการบริหาร เพราะขาดการตอบ

¹⁹บุญเสรีญ กิริติพล, "ความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้," หน้า 12.

สนองอย่างมีประสิทธิภาพจากข้าราชการ หรือกลไกของรัฐ ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนจากกรณียึดอำนาจของ รสช. และการสืบทอดการอำนาจทางการเมืองของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร ทำให้เกิดการจลาจลในกรุงเทพฯ เมื่อพฤษภาคม 2535 เมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ขบวนการพวโล ได้ออกประกาศแสดงจุดร่วมในการต่อต้านรัฐบาล พล.อ.สุจินดา คราประยูร ด้วยการประณามการฆ่าประชาชนอย่างรุนแรง (ดูเอกสารในภาคผนวก ง)

-การเมืองคือการที่มีอิทธิพลนอกโครงสร้างอย่างเป็นทางการของรัฐบาล กลุ่มบุคคลเหล่านี้มักจะดำเนินการในลักษณะคล้ายกับพรรคการเมือง เพื่อแสวงหาประโยชน์ให้เครือข่าย ชนชั้น เชื้อชาติ ศาสนา หรือบุคคลในภูมิภาคเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในการบริหารประเทศยังต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มทุน และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นเรื่อยๆ

-พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ มักจะดำเนินบทบาทเฉพาะที่รัฐบาลให้การยอมรับเท่านั้น นั่นก็คือ พรรคการเมืองมิใช่เพื่อประกันว่ารัฐบาลนั้นเป็น "รัฐบาลที่ชอบธรรม" เท่านั้น สถานภาพและนโยบายของพรรคนั้นขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจที่จะกำหนดให้

-วิธีการดำเนินการและประสบการณ์ของผู้นำ มักจะเป็นการรวมอำนาจ ด้วยเหตุนี้เองการแต่งตั้งข้าราชการมักจะเน้นในเรื่องความซื่อสัตย์มากกว่าความสามารถของบุคคล ซึ่งในสภาวะดังกล่าวผู้บริหารระดับสูงของรัฐบาลมักจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจทุกเรื่อง ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องปลีกย่อยก็ตาม

-การรวมอำนาจในการตัดสินใจ อาจทำให้บางครั้งขัดแย้งหรือผิดกฎหมายของประเทศก็ได้ การตัดสินใจลักษณะดังกล่าวไม่ว่าจะมีเจตนาและเหตุผลอย่างไร ก็อาจจะทำให้เกิดข้อโต้แย้งในเรื่อง "ความชอบธรรม" ที่แท้จริงของรัฐบาลได้ นอกจากนี้ยังเป็นเหตุผลที่ฝ่ายตรงข้ามอาจนำมาใช้ในการต่อต้านรัฐบาลได้ประการหนึ่ง

โดยสรุป บัณฑิตทางการเมืองที่ทำให้การเมืองไม่มีเสถียรภาพที่มั่นคง ประชาชนขาดความเชื่อถือและศรัทธา เป็นจุดอ่อนหลุมทางการเมืองที่ทำให้ขบวนการพวโลสามารถนำมาใช้เป็นเงื่อนไขชักจูงประชาชนเป็นแนวร่วมหรือเข้าร่วมขบวนการได้ ลักษณะดังกล่าวอาจสรุปได้ดังนี้

-ลักษณะจำกัดของพื้นที่ภูมิศาสตร์ทำให้ประชาชนรวมตัวอยู่เป็นกลุ่มๆ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มมีน้อย และอำนาจของรัฐบาลส่วนกลางในพื้นที่ห่างไกลมีน้อย

-เสถียรภาพของระบบการเมือง มักขึ้นอยู่กับผู้นำหลักทางการเมืองเพียงผู้เดียว และผู้นำมักจะไม่เต็มใจ ในการมอบอำนาจให้กับองค์กรและส่วนราชการต่างๆ ของรัฐ

-กลุ่มเชื้อชาติหรือกลุ่มบุคคลโดยเฉพาะ มักจะเป็นผู้ควบคุมอำนาจรัฐ ซึ่งข้อนี้ขบวนการพูโลมักกล่าวอ้างเสมอว่า ให้คนนอกศาสนา(อิสลาม)มาปกครองคนมุสลิม ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการของศาสนา

-ความไม่มีเสถียรภาพอาจเกิดขึ้นจากข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มทางเศรษฐกิจ หรือกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มนักศึกษา กลุ่มข้าราชการ หรือระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่รวมตัวกัน

-ทหารมักจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีการจัดตั้งที่ตที่สุดของประเทศ และมักจะมีอิทธิพลต่อการเมืองสูง บ่อยครั้งขบวนการพูโลมักจะมีเรียกร้องต่อนานาชาติเพื่อต้องการระบอบการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์

-รัฐบาลมักจะไม่ยอมรับสภาพความจริงเมื่อมีการก่อความไม่สงบเกิดขึ้นจนกว่าการก่อความไม่สงบดังกล่าวจะเกิดอันตรายสูงขึ้นแล้ว จึงยอมรับสภาพความเป็นจริง

-ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการเมืองจะขัดขวาง และจำกัดความเจริญเติบโตของระบบการค้าอย่างเสรี

การต่อสู้ทางการเมืองของขบวนการพูโลพยายามทำให้ยึดเยื่อเพื่อหวังผลให้ชาวมุสลิมทั่วโลกเข้าใจผิดว่า เป็นการต่อสู้เพื่อให้พ้นจากการกดขี่ข่มเหงของชาวไทยพุทธ ขบวนการพูโลได้พยายามทุกวิถีทาง เพื่อให้ชาติที่นับถือศาสนาอิสลามทั่วโลกเห็นอกเห็นใจ และให้การสนับสนุนเพื่อไปปฏิบัติการร้ายต่างๆ มุ่งสู่เจตนาารมณ์ที่จะแบ่งแยกดินแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกจากการปกครองของไทยให้จงได้²⁰ การดำเนินการทางการเมือง

²⁰สาระ สงศ์สวัสดิ์, ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้, หน้า 132-133.

ของขบวนการทุโลได้ผลเป็นอย่างมากในช่วงปี 2511-2520 ซึ่งถือว่าเป็นจุดสุดยอดของขบวนการทุโล มีรูกทางการเมืองต่อรัฐบาลไทย แต่หลังปี 2523 ซึ่งรัฐบาลได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 66/2533 ได้ใช้ยุทธศาสตร์รูกทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การเมืองนำการทหารและนำมาใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ขบวนการทุโลต้องกลับไปรูกทางการเมืองซึ่งขบวนการทุโลได้ปรับยุทธศาสตร์ไปตามแนวนโยบายดังกล่าว สำคัญของคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 ก็คือ การปรับสภาพทางการเมืองของไทย ลดเงื่อนไขที่กล่าวข้างต้นให้มากที่สุด ดังระบุไว้ในการปฏิบัติของคำสั่งดังกล่าวดังนี้

4. การปฏิบัติ

4.1 ในการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยรวดเร็ว หลีกเลี่ยงการปฏิบัติต่างๆ ซึ่งอยู่ในสภาพยืดหยุ่นอันเป็นความประสงค์ของฝ่ายตรงข้าม การจะเอาชนะดังกล่าวได้โดยรวดเร็วจะต้องกลับเป็นฝ่ายรูกทางการเมือง ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติทั้งสี่ที่ส่งผลให้ประชาชนสำนึกว่าแผ่นดินนี้เป็นของตนที่จะต้องปกป้องรักษา ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของปกครอง และได้ประโยชน์ ตลอดระยะเวลาของการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ งานการเมืองเป็นสิ่งชี้ขาด งานการทหารจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้บรรลุภารกิจงานการเมืองเป็นสำคัญ

4.2 ขจัดเหตุแห่งความไม่เป็นธรรมในสังคมทุกระดับตั้งแต่ท้องถิ่นถึงระดับชาติ บังคับและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการอย่างเฉียบขาด ทำลายกตัญญูตึงตัง สืบสร้างความปลอดภัยให้เกิดแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

4.3 กำหนดการปฏิบัติให้มีการประสานประโยชน์ระหว่างชนชั้น เสียสละผลประโยชน์ของชนชั้นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องต้องมีจิตใจที่เป็นธรรมและเข้าใจปัญหาของประชาชนทุกชั้น และสำนึกว่าประชาชนไทยทุกคนชนชั้นต่างก็มีจิตใจรักประเทศชาติ และพร้อมที่จะเสียสละเพื่อเทิดทูนไว้ซึ่งสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4.4 ส่งเสริมประชาชนทุกกลุ่ม ทุกสาขาอาชีพให้สามารถในการปกครองตนเอง ส่งเสริมและสนับสนุนในประชาชนทุกชนชั้นและสาขาอาชีพได้มีส่วนร่วมทางการเมือง กำหนดวิธีการให้ได้รับรู้ปัญหาของประชาชน ให้ถือความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญที่สุดในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น

4.5 สนับสนุนการจัดตั้งขบวนการประชาธิปไตยทั้งสี่ที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงสิทธิและผลประโยชน์ของกลุ่มชนนั้นๆ อันพึงจะมี ฯลฯ

นอกจากนี้ จากการที่รุกรูททางการเมืองแล้ว ยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้เปิดช่องให้ขบวนการก่อการร้ายได้มีทางออกกล่าวคือ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 20 มีนาคม 2533 เห็นชอบกับข้อเสนอของสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ในการยุติปัญหาการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างถาวร โดยเปิดโอกาสให้ ขจก. และแนวร่วมเข้ามอมบตัว เป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย (มรท.) สร้างบรรยากาศสงบสันติเพิ่มมากขึ้น และจากสถิติ ขจก. ที่เข้ามอมบตัวภายใต้โครงการ มรท. โดยกองทัพอากาศที่ 4 (กอ.รมน.ภาค 4) ปรากฏว่าขบวนการพูโลได้ออกมอมบตัวมากที่สุดก็ตาม แต่ขณะนี้ก็ยังเหลือ ขจก. พูโล ที่ยังไม่ออกมอมบตัวอีกจำนวนหนึ่ง²¹

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลได้ปรับยุทธศาสตร์รุกรูททางการเมืองตามคำสั่งดังกล่าวซึ่งได้ผลอย่างดียิ่งสามารถจัดสามารถเอาชนะผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์หรือพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้อย่างสิ้นเชิง แต่ไม่สามารถจัดการต่อสู้ทางการเมืองของขบวนการพูโลให้หมดสิ้นได้ เพียงแต่ขณะนี้สามารถกีดกันทางการเมืองให้ขบวนการพูโลต้องถอยไปรับในชั้นเบื้องต้นทางยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นขั้นแรกของยุทธศาสตร์มวลชน หากการรุกรูททางการเมืองของฝ่ายรัฐบาลไม่ต่อเนื่องและสภาพเงื่อนไข โดยเฉพาะความไม่เป็นธรรมยังมีการเพิ่มมากขึ้น เป็นไปได้อาจมีการหันตัวพลิกกลับของสถานการณ์ ขบวนการพูโลอาจเข้าสู่ขั้นรุกรูททางยุทธศาสตร์ได้ ประกอบกับขบวนการพูโลมีเงื่อนไขอันเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติที่เด่นชัดมากกว่าพรรคคอมมิวนิสต์ กล่าวคือ การต่อสู้ของขบวนการพูโลมีเหตุผลเงื่อนไขทางเชื้อชาติ และศาสนา เป็นพื้นฐานอยู่แล้วด้วยโอกาสที่จะเกิดการก่อความไม่สงบแบบดั้งเดิมก็มีมากอยู่แล้ว ดังนั้นการดำเนินการรุกรูททางการเมืองจะต้องดำเนินการต่อไปเนื่องจากการเมืองของไทยเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ที่มีผลต่อการปรับยุทธศาสตร์การต่อสู้ของขบวนการพูโล ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านการเมืองมีผลต่อการเป็นเงื่อนไขในการต่อสู้ของขบวนการพูโล และการปรับเปลี่ยนนโยบายทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาลโดยการให้

²¹ เรื่องเดียวกันหน้า 13.

นโยบายการเมืองนำการทหารเพื่อต่อสู้กับขบวนการก่อการร้ายเมื่อ พ.ศ.2523 มีผลทำให้ขบวนการพูโลเกิดการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของขบวนการพูโลตาม มีการถดถอยทางอุดมการณ์และขบวนการพูโลได้มุ่งเน้นนโยบายการเมืองระหว่างประเทศแทนมากขึ้น การต่อสู้ทางทหารโดยกองกำลังของขบวนการพูโลมีน้อยลง กลับมุ่งเน้นยุทธศาสตร์ต่อสู้ทางการเมืองแทน นอกจากนี้ ยังมีผลต่อการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของขบวนการพูโลเช่นกัน กล่าวคือหากขบวนการพูโลได้ปรับยุทธศาสตร์โดยเน้นการต่อสู้ทางการเมืองแล้ว โครงสร้างการจัดการของขบวนการจะเป็นไปในรูปแบบการเมืองมีอิทธิพลเหนือการทหาร เช่น การปรับโครงสร้างขบวนการพูโลเมื่อ พ.ศ.2528 เป็นการปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบสภาขึ้นำซึ่งต่อมาทำให้ฝ่ายทหารไม่พอใจและได้จัดตั้งสภาองคมนตรีการพูโลขึ้นเมื่อ พ.ศ.2532 โดยไม่ยอมขึ้นบังคับบัญชากับฝ่ายการเมืองอีกต่อไป เป็นต้น

สำหรับการต่อสู้ทางการเมือง กองทัพไทยได้กำหนดหลักนิยามขึ้น โดยแก้ไขล่าสุดเมื่อ กันยายน 2528 พร้อมทั้งกำหนดเป็นนโยบายให้สามารถใช้ต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามได้ทุกรูปแบบทั้งในยามปกติและไม่ปกติ โดยไม่จำกัดเฉพาะฝ่ายคอมมิวนิสต์เท่านั้น²²

หลักนิยามดังกล่าว ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการทั้งปวงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติทั้งในยามปกติและยามสงคราม โดยมีต้องใช้กำลังทหารเข้าทำการสู้รบโดยตรง แต่เป็นการดำเนินการด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมจิตวิทยา ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ โดยกำหนดลักษณะของการต่อสู้ เป้าหมายและวิธีการต่อสู้ทั้ง 3 ด้าน ซึ่งด้านการเมืองกำหนดไว้ดังนี้²³

การต่อสู้ในด้านการเมือง ได้แก่ การมุ่งบ่อนทำลายโครงสร้างทางการเมืองระบบแบบแผน และประสิทธิภาพในการบริหารงานของส่วนราชการ และกองทัพของฝ่ายตรงข้าม ขณะเดียวกันก็มุ่งเสริมสร้างความมั่นคงทางการเมืองให้เกิดขึ้นในสังคม

²²บก.ทหารสูงสุด, นโยบายทัพบกทหารสูงสุด (กรมสารบรรณทหาร, 2533), หน้า 22.

²³กรมการศึกษาวิจัย, หลักนิยามสงครามการเมืองกองทัพไทย (บก.ทหารสูงสุด, 2528), หน้า 1.

ไทย โดยการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการจัดตั้งกลุ่มชนที่มีอุดมการณ์ร่วมกัน

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาตามลักษณะการดำเนินการแล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องกว้างขวางมาก จึงได้กำหนดขอบเขตเพื่อการที่จะนำมาศึกษาและยึดเป็นแนวปฏิบัติ และเป็นเรื่องสำคัญที่จะใช้เป็นหลักการที่จะเอาชนะฝ่ายตรงข้ามได้ 6 ประการ²⁴ คือ

- 1) การต่อสู้ด้านอุดมการณ์ หมายถึง การต่อสู้ทางความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ในระบอบการปกครองหรือลัทธินิยม ที่กำหนดวิถีทางการดำเนินชีวิตของสังคมหนึ่งกับอีกสังคมหนึ่งว่าอย่างไรจะดีกว่ากัน
- 2) การต่อสู้ด้านการจัดตั้ง หมายถึง การจัดตั้งหน่วยงานหรือกลุ่มชนที่มีอุดมการณ์ ตรงกัน ขึ้นเป็นองค์กรที่มีระเบียบ วินัย ประสิทธิภาพ และหมายรวมถึงการบ่อนทำลายการจัดตั้งของฝ่ายตรงข้ามด้วย ทั้งนี้เพื่อมิให้มีการจัดขบวนการขยายขององค์กรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
- 3) การต่อสู้ด้านมวลชน หมายถึง การดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อดึงมวลชนมาสนับสนุนฝ่ายเรา ณ สถานที่ และวัน เวลา ตามที่ต้องการจะโดยสมัครใจหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดพลังในการต่อสู้เหนือกว่าฝ่ายตรงข้าม โดยปกติจะดำเนินการควบคู่กับการจัดตั้ง เพื่อให้เกิดองค์กรที่เข้มแข็ง และมีเอกภาพภายใต้การบริหารจากแหล่งเดียวกัน
- 4) การต่อสู้ด้านกลุ่บาย หมายถึง การดำเนินการด้วยกลวิธี หรือกลอุบายทั้ง บวง ด้วยวิธีการอันชาญฉลาด เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามเข้าใจผิดและตัดสินใจผิดในการปฏิบัติการอย่างผิดพลาด วิธีการณ์ ผกค.ได้นำมาใช้กับราษฎรไทยและกลุ่มนิสิตนักศึกษาอย่างได้ผลมาแล้ว โดยการชวนเชื่อว่าจะให้รางวัล สถานะภาพ และตำแหน่ง หากให้การสนับสนุนหรือร่วมขบวนการกับตน

²⁴กรมการศึกษาวิจัย, หลักนิยมสังครามการเมืองกองทัพไทย, หน้า 5-6.

5) การข่าว หมายถึง การดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ข่าวสารจากฝ่ายอื่นให้ได้มากที่สุด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการดำเนินการสงครามการเมืองทั้งปวง ขณะเดียวกันก็ต่อต้านการดำเนินงานทางด้านการข่าวของฝ่ายตรงข้าม การดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องกระทำโดยต่อเนื่องทั้งในยามปกติและยามสงคราม

6) การปฏิบัติการจิตวิทยา และประชาสัมพันธ์ซึ่งจะดำเนินการควบคู่กันเสมอ เพื่อให้เกิดอิทธิพลทางด้านความคิด และปรับความเข้าใจให้สอดคล้องกัน โดยการโฆษณาชวนเชื่อ และมาตรการอื่นๆ ตามที่ได้วางไว้เพื่อให้มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น อารมณ์ ทศคติและพฤติกรรมของฝ่ายตรงข้าม ฝ่ายเป็นกลาง หรือฝ่ายพันธมิตร ในวิถีทางที่จะสนับสนุนวัตถุประสงค์ของชาติให้บรรลุผลสำเร็จ และการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามแผนที่ได้วางไว้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในชาติอยู่ตลอดเวลา

2. การปกครอง

ปัจจัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือว่าเป็นเงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่ง แต่เดิมข้าราชการที่ถกย้ายหรือได้รับการแต่งตั้งเข้ามาปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มักจะไม่ใช่คนในพื้นที่หรือเป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม มีความรู้สึกว่า ตนเองมาปกครองชาวต่างชาติ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความแปลกแยกกันในหมู่ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ขวัญและประสิทธิภาพของข้าราชการเหล่านี้มักจะต่ำ เห็นได้จากอัตราการขอย้ายออกนอกพื้นที่สูงมาก และเจ้าหน้าที่ของรัฐมักจะไม่ให้ข้าราชการที่มีความประพฤติไม่ดีหรือมีความผิดย้ายมาปฏิบัติหน้าที่ที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นการลงโทษ ด้วยเหตุเหล่านี้จึงทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐไม่สนองตอบต่อนโยบายรัฐบาลกลับสร้างเงื่อนไขและสถานการณ์ให้เลวร้ายลงไปอีก เนื่องจากชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมีความรู้สึกว่า อำนาจอรัฐ และเจ้าหน้าที่บางคนไม่จริงจังและไม่ให้ความเป็นธรรม

อย่างไรก็ดี เงื่อนไขทางสังคมโดยการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ แม้ว่าปัจจุบันการจัดปัญหาในเรื่องเงื่อนไขทางสังคม อันเนื่องมาจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ จะ

ได้รับการแก้ไข และเอาใจใส่เป็นพิเศษแล้วก็ตาม²⁵ แต่ในความเป็นจริง เหตุการณ์ทำนองนี้ ยังคงมีอยู่ ซึ่งไม่เฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น ทั่วประเทศก็ยังคงมีเงื่อนงำเช่นนี้อยู่ และดูเหมือนว่าจะรุนแรงกว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยซ้ำไป อย่างไรก็ตาม คงต้องยอมรับว่าพื้นฐานของเงื่อนงำเดิมที่ฝังใจในอดีตนั้น ย่อมจะมีน้ำหนักพอที่จะทำให้เงื่อนงำเพียงเล็กน้อยสามารถลุกลามขยายตัวไปได้ทุกขณะ²⁶ นักวิชาการบางท่านได้ให้ความหมายของ ข้าราชการของรัฐที่ประพฤติต่อชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในลักษณะ ไม่ชอบธรรม หรือกดขี่รุนแรงกว่าเป็นแนวร่วมชนิดหนึ่งเรียกว่า แนวร่วมฉกกลับ²⁷ ซึ่งสามารถทำให้เกิดการขยายตัวของขบวนการพูโลได้โดยไม่รู้ตัว

ระบบข้าราชการในประเทศกำลังพัฒนาโดยส่วนรวมแล้ว มักจะใช้ระบบ พรรคพวก นอกจากนั้นประเทศไทยแต่เดิมเป็นประเทศเกษตรกรรมหรือถ้าหลังผู้นำมักจะ เป็นผู้นุรักษ์นิยม ดังนั้น จึงทำให้การพัฒนาข้าราชการให้มีขีดความสามารถ และมีความคิดก้าวหน้าสมัยใหม่จึงเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เดิมมักจะ เป็นที่ปลดปล่อยให้ข้าราชการที่มีความประพฤติเสียหายมาอยู่เพื่อเป็นการลงโทษดั่ง ที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้น พื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากจะไม่ได้รับข้าราชการที่ดีมา ปฏิบัติหน้าที่แล้ว ยังกลับได้ข้าราชการที่มาสร้างปัญหาและเงื่อนงำในการขัดแย้งขึ้นอีกสิ่ง

---

²⁵ องค์การของรัฐที่มีบทบาทอย่างมากในการแก้ไขปัญหาคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐประพฤติปฏิบัติไม่สนองตอบต่อนโยบายคือ สอบต. ซึ่งนอกจากมีบทบาทในการควบคุมเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ยังมีภาระหน้าที่ในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่นี้ด้วยตามนโยบายของรัฐบาล

²⁶ สิทธิชัย ไวยพงษ์, "แนวทางการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงแห่งชาติในจังหวัดชายแดนภาคใต้," (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2538), หน้า 88.

²⁷ ชูพันธุ์ ตรีราชู, "การยุติสถานการณ์ก่อการร้ายของ ขก. ในจังหวัดชายแดนภาคใต้," (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2531), หน้า 60-61.

เหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแก้ไขอย่างต่อเนื่องและต้องเปลี่ยนทัศนคติในการแต่งตั้งนี้ให้ได้
 ดังนั้น โดยสรุปแล้วการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดน
 ภาคใต้มีผลกระทบต่อการทำงานด้วยตัวหรือลศตัวของแนวร่วมได้ หากข้าราชการหรือ
 เจ้าหน้าที่ของรัฐประพฤติในแนวทางข่มเหงรังแก ทุจริต หรือเอารัดเอาเปรียบ ไม่ช่วย
 เหลือประชาชนในพื้นที่แล้ว ก็เป็นการส่งเสริมเงื่อนไขเป็นแนวร่วมมุกกลับ ทำให้เป็นไป
 ตามแนวทางการใช้ยุทธศาสตร์มวลชนของขบวนการพูโล ที่จะแสวงหาแนวร่วมให้มากที่สุด
 แต่ในทางตรงกันข้าม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตเห็นแก่
 ประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน และบริการช่วยเหลือประชาชนแล้ว ก็เป็นการลดเงื่อนไข
 ของขบวนการพูโล ทำให้การต่อสู้โดยยุทธศาสตร์มวลชนของขบวนการพูโลไม่ได้ผลเท่าที่
 ควรเช่นกัน ตัวอย่างการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายเจ้าหน้าที่ที่เป็นแนวร่วมมุกกลับได้แก่ กรณี
 "เกิดกบฏดุซงญอ" มีการจลาจลเกิดขึ้นมากมายในพื้นที่ ทั้งนี้สืบเนื่องจากการที่เจ้าหน้าที่
 ฆ่าประชาชนชาวไทยมุสลิมโดยไม่ดำเนินการตามหลักกฎหมายบ้านเมือง เป็นต้น

ปัจจัยทางด้านการปฏิบัติทางทหารของรัฐบาล

ในประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่ ทหารมักจะมิบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ
 ส่วนร่วมของทหารในการสร้างชาติให้ทันสมัยนั้น จะมีอย่างน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับขีด
 ความสามารถและอิทธิพลที่มีต่อรัฐบาล ความสัมพันธ์กับประชาชน ขอบเขตการจัดตั้ง
 ภายใน และภัยคุกคามจากภายนอกที่มีอยู่ในขณะนั้น บทบาทของทหารสามารถส่งเสริมให้
 เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือจัดวางก็ได้

แต่เดิมประเทศไทยแก้ไขปัญหาคความมั่นคงของชาติไม่ว่าปัญหาผู้ก่อการร้ายคอม
 มิวนิสต์ หรือ จก. โดยใช้กำลังทหารปราบปรามอย่างรุนแรงเป็นหลัก แต่ปรากฏว่า
 การปราบปรามลักษณะรุนแรงดังกล่าว ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ ตรงกันข้ามปัญหาการก่อ
 การร้ายกลับทวีความรุนแรงขึ้นโดยเฉพาะปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ต่อมารัฐบาลได้ปรับ
 ยุทธศาสตร์ในการต่อสู้ขึ้นโดยใช้นโยบายต่างประเทศ(การเมืองระหว่างประเทศ) ทำให้
 ประเทศจีนไม่สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และใช้ยุทธศาสตร์การเมืองนำ
 การทหารตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 ทำให้สามารถยุติการต่อสู้ของผู้ก่อการร้าย
 คอมมิวนิสต์ได้อย่างสิ้นเชิง แต่สำหรับปัญหาการก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนหรือ จก. นั้น

ยังรัฐบาลได้พยายามปรับกลยุทธ์ในการต่อสู้เพื่อให้ได้ชัยชนะ แต่ยังคงอยู่ในขั้นดำเนินการในหลายๆ ด้าน แต่อย่างไรก็ดี การใช้กำลังทางทหารในการแก้ไขปัญหาก็ยังคงมีอยู่ ดังนั้น ในหัวข้อนี้จึงจะได้วิเคราะห์การปฏิบัติการทางทหารว่าขณะนี้มีเพียงใด ผลการปฏิบัติเป็นประการใด และการใช้กำลังทหารน่าจะอยู่ในระดับที่จะเหมาะสมที่สุด

การปฏิบัติทางทหารหรือการใช้กำลังเข้าปราบปรามนั้น ที่ผ่านมามีหลายหน่วยงานได้จัดกำลังเพื่อใช้ในการปราบปรามการก่อการร้ายโดยเฉพาะไม่ว่า ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ หรือกำลังตำรวจเองก็ตาม²⁸ การใช้กำลังเข้าปราบปรามมีความจำเป็นโดยเฉพาะในเขตอิทธิพลของขบวนการก่อการร้ายซึ่งโดยมากจะเป็นพื้นที่ที่อำนาจรัฐเข้าไปไม่ถึง โดยมากในพื้นที่ชนบทหรือตามป่าเขาซึ่งถือเป็นถิ่นทางยุทธวิธีของกองกำลังติดอาวุธพุลหรือกองโจรญิวดี จากแหล่งข่าวได้ทราบว่ามีถิ่นของกองกำลังของขบวนการพุลจะอยู่ตามเทือกเขาแนวชายแดนระหว่างไทยมาเลเซียอันได้แก่ เทือกเขาบูโด เป็นต้น ส่วนแกนนำหรือระดับนำของขบวนการพุล จะอาศัยหลบซ่อนตัวอยู่ในประเทศมาเลเซีย สำหรับแนวร่วมหรือองค์การร่วมต่างๆ จะอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในลักษณะของผู้นำชุมชน หรือผู้นำทางศาสนา หรือครูสอนศาสนา เป็นต้น

หลักนิยมในการปราบปรามขบวนการก่อการร้ายโดยใช้กำลังนี้ ในอดีตใช้วิธีการนำกำลังทหาร ตำรวจ กำลังกึ่งทหารหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเข้าดำเนินการปราบอย่างรุนแรงต่อทุกส่วนของขบวนการไม่ว่าจะเป็นกองกำลัง (กองโจร) หรือแนวร่วม แต่การปราบปรามประสบปัญหาเป็นอย่างมากโดยเฉพาะการดำเนินการกับแนวร่วมทั้งนี้ เนื่องจากการแยกแยะระหว่างแนวร่วมหรือองค์การแนวร่วมกับประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นไปลำบากมาก เนื่องจากประชาชนเหล่านี้มีความรู้สึกต้องช่วยขบวนการพุลไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม และไม่ว่าเต็มใจหรือถูกบังคับ และไม่ว่าจะมีความคิดเห็นในอุดมการณ์เดียวกันหรือไม่ก็ตาม การช่วยเหลือนี้เกิดจากความเป็นเชื้อชาติมลายูและมุสลิมด้วยกัน สิ่ง

²⁸ ตัวอย่างการใช้กำลังของทหารเรือในการปราบปรามการก่อการร้ายโปรดดู เศรษฐ โภมลิขิต, "การใช้กำลัง ทร. ในการต่อต้านและปราบปรามการก่อการร้ายสากล," (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง กันยายน 2534)

เหล่านี้มักทำให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผิดตัว และกระทบกระทั่งกับประชาชนอยู่เสมอ และกลายเป็นเงื่อนไขที่ขบวนการพหุโลใช้ปลุกปั่น กรณีเจ้าหน้าที่ (ไทยพุทธ) ช่มเหงรังแกประชาชนมุสลิม เช่นเดียวกับการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ การใช้กำลังเข้าปราบกลับทำให้กองกำลังยิ่งขยายขึ้น มวลชนแนวร่วมมากขึ้นขบวนการพหุโลได้ขยายตัวมาก โดยเฉพาะแนวร่วมและองค์การแนวร่วมต่างๆ เมื่อประมาณปี 2518 กรณีกบฏดุคงซอ ซึ่งขบวนการพหุโลกกล่าวหาว่า ทหารพรานฆ่าที่นองมุสลิม และเป็นแกนนำใช้จุดนี้ทำให้เกิดการประท้วงและเกิดจลาจลในที่สุด

ต่อมาจากบทเรียนในการต่อสู้ทำให้ฝ่ายรัฐบาลมีการปรับหลักนิยมในการต่อสู้ขึ้นมาใหม่ ป้องกันการผิดพลาดที่ต้องกลายเป็นเงื่อนไขในยุทธศาสตร์มวลชนของขบวนการก่อการร้าย ลักษณะในการดำเนินการของการใช้กำลังมีหลักว่าจะต้องใช้กำลังอย่างเหมาะสมต่อความรุนแรง(คุกคาม)เท่านั้น และใช้มาตรการอื่นๆ ร่วมด้วยนอกจากการใช้กำลัง ลักษณะเช่นนี้ได้กำหนดไว้ในนโยบายทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ การปฏิบัติการจะต้องมีการประสานการดำเนินการกับหน่วยปฏิบัติการหน่วยอย่างใกล้ชิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตัวอย่างเช่น การประสานงานของกองกำลังพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) หรือการดำเนินการตามโครงการต่างๆ ของศูนย์อำนวยการบริหารงานชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นต้น

สำหรับกำลังตำรวจจะมีบทบาทสำคัญตั้งแต่การป้องกัน(PREVENT) ก่อนเกิดเหตุการณ์ก่อความไม่สงบ และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่เมื่อการก่อความไม่สงบได้เกิดขึ้นแล้วในทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เนื่องจากฝ่ายก่อความไม่สงบมักจะอยู่ในสภาพของอาชญากรหรือผู้ก่อการร้าย ทั้งนี้ เพราะฝ่ายก่อความไม่สงบใช้ชีวิตดำเนินการที่ผิดผิดกฎหมายและปฏิบัติในลักษณะของอาชญากรอยู่เสมอ กำลังตำรวจจะเป็นกำลังรักษาความปลอดภัยในขั้นต้นที่จับตอบโต้บุคคลที่พยายามล้มล้างอำนาจรัฐ ด้วยการสร้างความสั่นคลอนให้เกิดความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม เป็นต้น

การป้องกันไม่ให้เกิดการก่อความไม่สงบเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลและประหยัดที่สุด หากกำลังตำรวจสามารถเผชิญกับภัยคุกคามได้ตั้งแต่ต้นมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดความไม่สงบก็มีโอกาสได้ผลสูง จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาประเทศที่ต้องล้มลุกคลุกคลานจากการก่อความไม่สงบสะท้อนให้เห็นว่ากำลังตำรวจ ซึ่งถึงแม้จะเป็นกำลังกึ่งทหารก็ตาม ไม่

สามารถเผชิญกับภัยคุกคามจากการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านไม่สงบในขั้นเริ่มต้นได้ แง่คิดที่สำคัญก็คือ ข้าราชการที่มีหน้าที่รักษากฎหมายจะต้องเป็น"ด่านแรก" ในการต่อสู้กับฝ่ายก่อความไม่สงบและผู้ก่อการร้าย ความอยู่รอดของรัฐบาลและประเทศ อาจแขวนอยู่ที่การถ่วงดุลและผลสำเร็จ หรือล้มเหลวจากการปฏิบัติการของตำรวจ ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นของการก่อความไม่สงบ

ในสถานการณ์การก่อความไม่สงบในชนบท ซึ่งมีกำลังตำรวจน้อยอาจมีความจำเป็นต้องใช้กำลังทหาร กึ่งทหาร หรือกำลังราษฎร เข้าช่วยเหลือตามความเหมาะสม สำหรับในสถานการณ์ฝ่ายก่อความไม่สงบซึ่งมีกำลังเข้มแข็งแล้ว ก็มีความจำเป็นต้องใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการ

โดยปกติการระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาและป้องกันภายในจะต้องพิจารณาจัดตั้งกำลังกึ่งทหารประจำท้องถิ่นขึ้น ซึ่งกำลังดังกล่าวอาจจำกัดเฉพาะสำหรับการสนับสนุนตำรวจ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์ในระดับชาติจะกำหนดไว้ อย่างไรก็ดี ยุทธศาสตร์ที่กำหนดอาจต้องการการระดมสรรพกำลังจำนวนมากเพื่อวางระบบการข่าวกรองที่กว้างขวางสนับสนุนการปฏิบัติการจิตวิทยา และจัดตั้งกำลังป้องกันตนเองก็ได้

สำหรับมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบซึ่งรวมทั้งขบวนการฟูโลสรุปแล้วมีมาตรการหลัก 3 มาตรการ²⁹ คือ

- 1) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการช่วยเหลือประชาชน
- 2) การพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากร
- 3) การปราบกองกำลังติดอาวุธ (การปราบกองโจร)

นอกจากนี้ยังมีมาตรการเสริม 2 ประการ คือ

- 1) การปฏิบัติการข่าวกรอง
- 2) การปฏิบัติการจิตวิทยา

²⁹ เอกกสารประกอบคำบรรยายวิชาพื้นฐานการสงครามพิเศษ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง พ.ศ. 2538 หน้า 6. (เอกสารโรเนียว)

การดำเนินการป้องกันปราบปรามใช้ทุกมาตรการ แต่สำหรับมาตรการหลักจะ
เน้นมาตรการใดขึ้นอยู่กับขั้นของการก่อความไม่สงบ ดังแผนภูมิต่อไปนี้³⁰

แผนภูมิที่ 25

แสดงการใช้มาตรการต่างๆ ในการก่อความไม่สงบที่
อยู่ในขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นและซ่อนเร้น

³⁰ เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาพื้นฐานการสงครามพิเศษ โรงเรียนเสนา-
ธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง พ.ศ. 2538 หน้า 8-9.

แผนภูมิที่ 26
แสดงการใช้มาตรการต่างๆ ในการก่อความไม่สงบที่
อยู่ในขั้นที่ 2 ชั้นปราบกองโจร

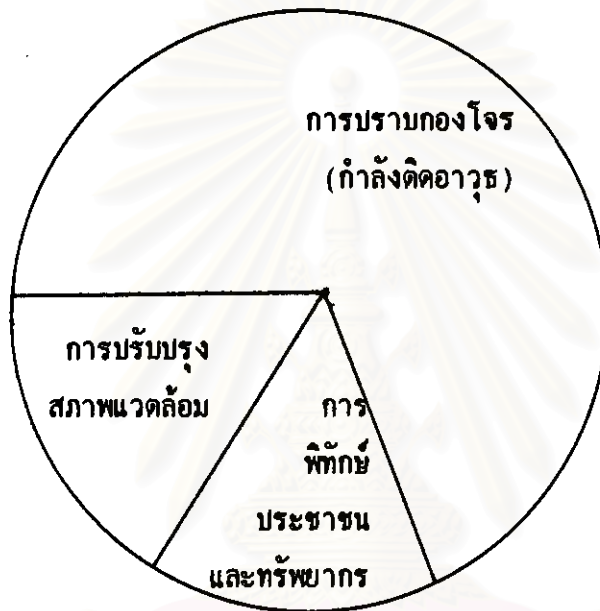

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 28

แสดงการใช้มาตรการต่างๆ ในการก่อความไม่สงบที่
อยู่ในขั้นที่ 3 ชั้นสงครามขบวนการ

ส่วนในระดับชาติหรือภูมิภาค เจ้าหน้าที่จะต้องพัฒนาแผนการรณรงค์ (CAMPAIGN) ขึ้นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนงานการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ การรณรงค์นั้น จะมีลักษณะการปฏิบัติภายในห้วงเวลาจำกัด ภายในพื้นที่ที่กำหนด และมีเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การรณรงค์ด้วยการเสริมความมั่นคง (CONSOLIDATION CAMPAIGNS) ซึ่งดำเนินการทุกขั้นตอนของการก่อความไม่สงบ แต่หากใช้ในขั้นที่ 1 ก็จะทำให้ประสบผลสำเร็จได้ง่าย กระทำให้พื้นที่ที่ฝ่ายรัฐบาลมีอิทธิพล และการรณรงค์ด้วยการโจมตี (STRIKE CAMPAIGNS) ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติการรบต่อ

เป้าหมายทางยุทธวิธีและฐานที่มั่นของฝ่ายก่อความไม่สงบในพื้นที่ช่วงชิง หรือในพื้นที่ที่อยู่ในความควบคุมของฝ่ายก่อความไม่สงบ³¹

จากหลักนิมิตดังกล่าวสรุปได้ว่า การใช้กำลังเข้าต่อสู้กับขบวนการพูโลของฝ่ายรัฐบาลได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจรับผิดชอบโดยตรงในการรักษาความสงบจากการก่อการร้ายของขบวนการ ซึ่งโดยมากดำเนินการจากแนวร่วมหรือองค์การแนวร่วม ซึ่งมีกำลังประจำถิ่นทำการก่อการร้าย หรือก่อวินาศกรรมอยู่เนืองๆ ส่วนกำลังทหารหรือกำลังกึ่งทหารจะนำมาใช้ในกรณีปราบปรามกองโจรในฐานที่มั่นของกองโจรตามชนบทหรือเทือกเขาแนวชายแดนเป็นหลัก นอกจากนี้ในระดับยุทธศาสตร์แล้วการต่อสู้ของรัฐบาลได้ผนึกระดมสรรพกำลังเข้าดำเนินการโดยมีทั้งมาตรการหลักและมาตรการเสริม โดยกำหนดเป็นแผนในการรณรงค์แต่ละพื้นที่ จากการที่เจ้าหน้าที่กดดันในการปราบปรามกำลังติดอาวุธของขบวนการพูโลอย่างหนัก ทำให้กองกำลังพูโลได้หนีไปหลบซ่อนตัวอยู่ในรัฐตามแนวชายแดนของประเทศมาเลเซีย ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการปราบปรามและปัญหานี้อาจกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซียได้ ขบวนการพูโลที่เคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่ราบหรือในเมืองส่วนใหญ่แล้วก็จะ เป็นเพียงแนวร่วมซึ่งไม่สามารถใช้กำลังทำการปราบอย่างเด็ดขาดได้ รัฐบาลคงต้องต่อสู้ในด้านอุดมการณ์กับฝ่ายขบวนการพูโลต่อไป จนกว่าจะสามารถเอาชนะทางด้านแนวความคิดได้ ดังนั้น การปราบปรามจะมีผลต่อการปรับยุทธศาสตร์ของขบวนการพูโลที่ต้องแปรสภาพจากกองกำลังไปเป็นแนวร่วมปฏิบัติการในเมืองในพื้นที่ราบและชุมชนต่อไป ส่วนยุทธวิธีของขบวนการพูโลหาได้ปรับไปไม่ยังคงใช้ยุทธวิธีแบบกองโจรเข้าต่อสู้เช่นเดิม เพียงแต่ว่ากองกำลังจะลดน้อยลงหากการปฏิบัติการทางทหารหรืออำนาจรัฐเข้าไปสู่เขตอิทธิพลของขบวนการและปราบปรามอย่างรุนแรงได้

³¹น.ส.100-20, โรงเรียนเสนาธิการทหารบก, หนังสือประกอบวิชา การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ กันยายน 2536 หน้า 6-2 ถึง 6-9.

สรุป

แผน(ยุทธศาสตร์)และยุทธวิธีของขบวนการพูโลใช้วิธีต่อสู้ทั้งในทางสันติและใช้กำลังปฏิบัติการควบคู่กันไปตั้งแต่เริ่มก่อตั้งขบวนการ โดยมีปัจจัยต่างๆ อันก่อให้เกิดเงื่อนไขทำให้ประชาชนหรือมวลชนชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ล่อแหลมต่อการเข้าร่วมต่อสู้ให้กับขบวนการพูโล ปัจจัยที่สำคัญได้แก่ การสนับสนุนจากต่างประเทศ การปฏิบัติการทางทหาร การเมืองภายในประเทศ แนวคำสอนศาสนาอิสลามและการปกครองในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบต่อข้อกำหนดยุทธศาสตร์ต่อสู้ของขบวนการพูโล นอกจากนี้ยังพบว่าช่วงเวลาที่ยขบวนการพูโลทำการต่อสู้อยู่นี้ ปัจจัยการสนับสนุนจากต่างประเทศ การปฏิบัติการทางทหาร และการเมืองภายในประเทศ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทางโครงสร้างการจัดองค์กรยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ของขบวนการพูโลมาตลอด สำหรับปัจจัยที่มีแนวโน้มที่สำคัญเด่นชัดขึ้นมาทุกขณะก็คือ ปัจจัยในการสนับสนุนจากต่างประเทศ และเป็นเพียงปัจจัยเดียวในขณะนี้ที่ศึกษาวิจัยถือว่าเป็นปัจจัยชี้ขาดที่จะทำให้ฝ่ายรัฐบาลสามารถเอาชนะขบวนการปลดปล่อยอิสลามปัตตานีหรือขบวนการพูโลได้อย่างแท้จริง เช่นเดียวกันกับการที่จีนได้ยุติการสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในการต่อสู้เพื่อล้มล้างการปกครอง ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ดังกล่าวพ่ายแพ้แก่รัฐไทยอย่างสิ้นเชิงในปี พ.ศ.2525 เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า การที่ขบวนการพูโลจะยังคงต่อสู้อยู่ได้หรือไม่ ขึ้นกับเกมส์การเมืองระหว่างประเทศของรัฐไทยกับกลุ่มประเทศที่สนับสนุนขบวนการพูโลเป็นสำคัญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย